

MESAJUL DIRECTORULUI GENERAL

Stimați antreprenori și parteneri de dezvoltare!

Anul 2019 a fost unul bogat în evenimente și realizări marcante în activitatea instituției noastre.

Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM) și-a consolidat rolul de cea mai importantă instituție de suport cu acoperire națională pentru mediul de afaceri, prin serviciile de consultanță, suport și instruire acordate tinerilor și femeilor cu idei de afaceri viabile, migranților reveniți acasă, companiilor cu potențial de creștere și export, tuturor persoanelor interesate de domeniul businessului.

IULIA Costin

director general ODIMM

Pe parcursul anului 2019 au fost lansate noi inițiative și programe de suport pentru a susține și dezvolta sectorul IMM din Republica Moldova. Este vorba de Programul național “Start pentru Tineri – o afacere durabilă la tine acasă” și „Programul de Ecologizare a IMM-urilor”.

ODIMM este o familie mare, din care fac parte toți beneficiarii. În anul trecut, mii de persoane au apelat la serviciile noastre, iar câteva sute și-au putut materializa ideile de afaceri, grație suportului financiar nerambursabil pe care l-au accesat prin programele noastre.

Abordarea profesionistă, transparența și spiritul de echipă sunt punctele forte ale echipei ODIMM, iar cartea noastră de vizită o reprezintă antreprenorii care au reușit să dezvolte afaceri de succes acasă, să minimalizeze efectul migraționist și să contribuie în mod direct la dezvoltarea economică a țării.

ODIMM rămâne a fi în continuare un partener de încredere a companiilor, suntem în permanentă căutare de soluții și idei pentru a contribui la sustenabilitatea sectorului IMM atât în plan național, cât și extern.

Rezultatele obținute în anul 2019, reflectate în acest Raport, susținerea din partea statului și a partenerilor noștri de dezvoltare ne inspiră încrederea că obiectivele propuse pe viitor vor fi implementate cu succes.

Dragi cititori, vă invit să citiți Raportul de activitate ODIMM pentru anul 2019, în speranța că va fi util și va trezi interesul de a ne cunoaște mai bine.

CUPRINS

Mesajul directorului general	1
1. Despre Moldova	4
2. Lista acronimelor și Logourile partenerilor.....	6
3. Despre ODIMM	7
4. Situația sectorului IMM, conform datelor statistice pentru ultimii 5 ani.....	8
5. Facilitarea accesului IMM la servicii de consultanță și asistență în afaceri	9
5.1. Acordarea serviciilor de consultanță și asistență în afaceri prin intermediul Centrului de Consultanță și Asistență în Afaceri	9
5.2. Acordarea serviciilor de consultanță individuale în cadrul programelor de suport în afaceri (PARE 1+1, PFA, Start pentru Tineri, FGC, GEA)	11
5.3. Acordarea serviciilor de consultanță în cadrul Rețelei Incubatoarelor de Afaceri din Moldova	12
5.4. Acordarea serviciilor de consultanță în cadrul Programului de stat „Prima Casă”	12
5.5. Organizarea sesiunilor de informare privind programele de suport în afaceri în regiuni	13
5.6. Dezvoltarea serviciilor Centrului de Consultanță și Asistență în Afaceri în regiuni	14
6. Formarea și dezvoltarea culturii antreprenoriale	15
6.1. Instruirea în cadrul Programului ”Gestiunea Eficientă a Afacerii”.....	15
6.2. Instruirea în cadrul Programului ”PARE 1+1”.....	19
6.3. Instruirea în cadrul Programului ”START pentru TINERI: o afacere durabilă la tine acasă”.....	21
6.4. Instruirea în cadrul Programul ”Femei în afaceri”	24
7. Facilitarea accesului IMM la resurse financiare avantajoase și diversificate	25

7.1. Sporirea accesului IMM la credite bancare prin Fondului de Garantare a Creditelor	26
7.2. Stimularea investirii remitenților în dezvoltarea afacerii prin intermediul Programului „PARE 1+1”	30
7.3. Asigurarea accesului la finanțare în cadrul Programului „Femei în Afaceri”	36
7.4. Subvenționarea agenților economici în cadrul Programului de promovare a participării la târguri și expoziții	38
8. Facilitarea accesului IMM la infrastructura de suport în afaceri	40
8.1. Dezvoltarea Rețelei Incubatoarelor de Afaceri din Republica Moldova	40
8.2. Rețeaua Enterprise Europe Network	48
9. Relații internaționale și atragerea de fonduri	50
9.1. Atragerea resurselor financiare	50
9.2. Creșterea vizibilității Organizației pe plan internațional	53
10. Mediatizarea și promovarea activităților ODIMM	55
11. Promovarea dialogului public – privat	58
11.1 Organizarea Conferinței Internaționale a IMM-ilor ”Moldova Verde”, Ediția a VII-a	58
11.2. Forumul Național al Femeilor din Moldova ”Femei pentru Femei” Ediția a V-a	58
11.3. Concursul Național IMM – Model Sustenabil de Responsabilitate Socială Corporativă, Ediția a V-a	59
11.4. Atelierul de lucru ”Avantajele Asocierii Femeilor în Afaceri”	59
11.5. Concursul ”Incubatorul de Afaceri al Anului”, Ediția a V-a.	60
12. Dezvoltarea și promovarea politicilor pentru IMM	61
13. Concluzii	62
14. Prioritățile ODIMM-ului pentru anul 2020	64

DESPRE MOLDOVA

Nume:
Republica Moldova

Capitala:
Chișinău ca. 814,000

Populația:
3.55 milioane
La data de 1 ianuarie 2019

Suprafața:
33,847 km2

Limbi vorbite:
 Română (limba oficială)
Alte limbi vorbite:

Valuta:
1 EUR = 19.5 MDL
Februarie 2019

Doing Business
Clasamentul 2019 **47**

Rata de
angajare: 2018 **41.98%**

Rata inflației:
2018 **0.9%**

PIB per capita:
La PPC, 2018 **€6,333**

PIB, prețuri
curente,
2018, miliarde **€9.577**

REPUBLICA MOLDOVA

2018/2019

7%

Impozit unic pe cifra de
afaceri, în Moldova IT Park

350 zboruri/
săptămână în
2019

Aeroportul Internațional
Chișinău (KIV)

2,000 euro/
per loc de muncă nou

Facilități pentru crearea
locurilor de muncă

1,300
EURO/lună

Salariul mediu în parcul
IT

500^{ha} +

Suprafață disponibilă pentru
construcții, în ZAL în toată țara

2.6
EURO/oră
Costul forței de
muncă

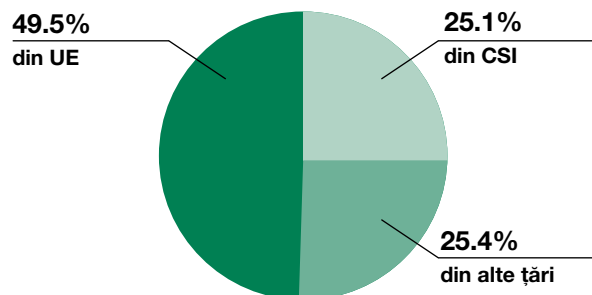

142
EURO/lună
Salariul minim
în 2019

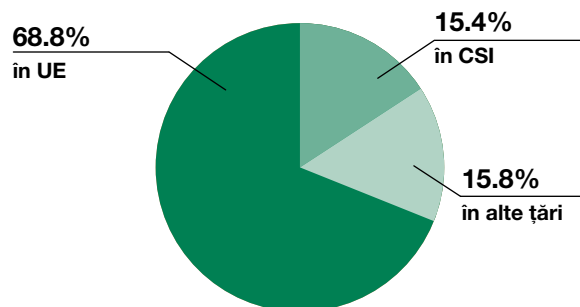

357
EURO/lună
Salariul mediu
(brut)

Importuri, după origine, 2018

Exporturi, după destinație, 2018

Acorduri de liber schimb, semnate cu 43 de țări:

DCFTA (Acordul de liber schimb cu Uniunea Europeană) – 500 milioane populație;

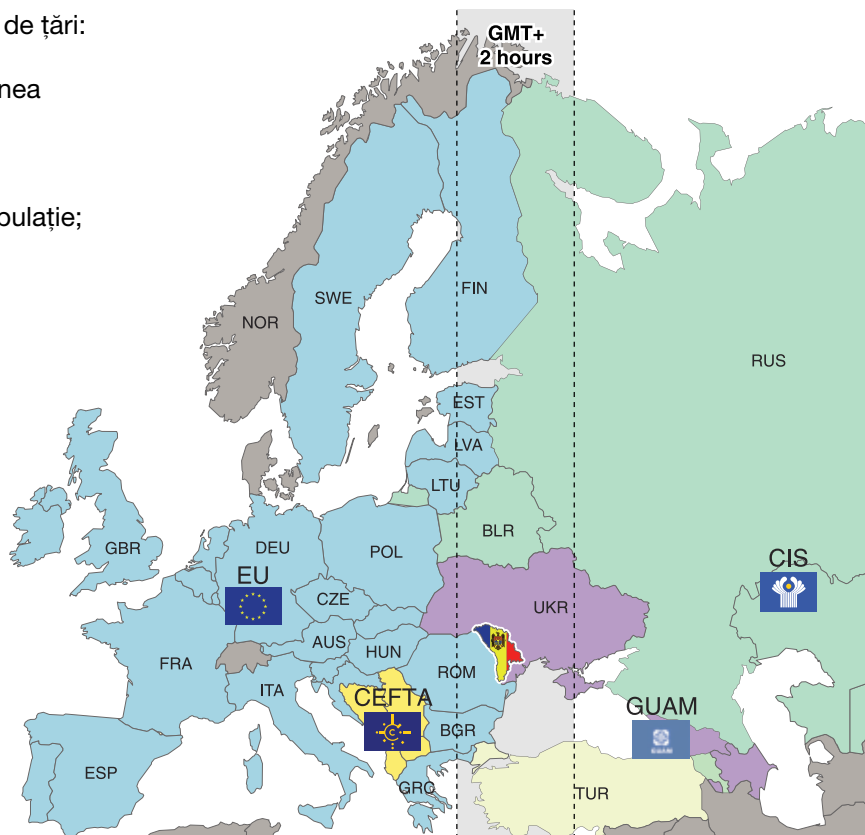
ALS cu statele CSI (Armenia, Azerbaijan, Tajikistan, Uzbekistan) – 250 milioane populație;

ALS cu Turcia - 80 milioane populație;

CEFTA Acordul de Liber Schimb Central - European (Moldova, Macedonia, Albania, Serbia, Montenegro, Bosnia și Herțegovina și UNMIK (Kosovo) – 30 milioane populație;

GUAM forumul consultativ de 4 state (Georgia, Ucraina, Azerbaidjan și Moldova) - 60 milioane populație.

880 milioane de clienți pentru piața duty-free

LISTA ACRONIMELOR ȘI LOGOURILE PARTENERILOR

	CCAA	Centru de Consultanță și Asistență în Afaceri
	FGC	Fondul de Garantare a Creditelor
	IA	Incubator de Afaceri
	ÎMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
	MEI	Ministerul Economiei și Infrastructurii
	ODIMM	Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii
	RIAM	Rețeaua Incubatoarelor de Afaceri din Moldova
	UE	Uniunea Europeană
	PARE 1+1	Programul de atragere a remitențelor în economie „PARE 1+1”:
	ASEM	Academia de Studii Economice a Moldovei
	PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
	JICA	Agenția de Cooperare Internațională a Japoniei
	UNICEF	United Nations International Children's Emergency Fund
	CCI RM	Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova;
	RM	Republica Moldova
	DAFRI	Departamentul Atragere de Fonduri și Relații Internaționale
	GEA	Gestiunea Eficientă a Afacerii

3. DESPRE ODIMM

Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM) fiind o instituție publică abilitată să dezvolte și să implementeze programe și instrumente de suport a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, activează în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 538 din 17 mai 2007.

Organizația este creată în scopul susținerii dezvoltării sectorului întreprinderilor mici și mijlocii din Republica Moldova, în conformitate cu prioritățile Guvernului, stabilite în strategiile și programele sale de susținere a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii (IMM).

Misiunea Organizației este dezvoltarea unui dialog constructiv cu mediul antreprenorial din sectorul IMM pe tot parcursul implementării ideilor de afaceri, de la inițiere și dezvoltare, până la transformarea acestora în istorii de succes.

IMM sunt considerate motoarele dezvoltării economiilor naționale, în special, pentru țările care se confruntă cu dificultăți legate de ocuparea forței de muncă și distribuția veniturilor pe cap de locuitor. Punctele forte ale sectorului IMM sunt:

1. capacitatea de a stimula concurența și de a dezvolta spiritul antreprenorial,
2. flexibilitatea productivă capabilă să producă bunuri variate și inovative,
3. contribuția semnificativă la creșterea gradului de ocupare al forței de muncă.

Rolul sectorului IMM este de o importanță majoră în Republica Moldova, datorită impactului său asupra societății, care contribuie nemijlocit la dezvoltarea economiei naționale și crearea locurilor noi de muncă.

Prioritățile ODIMM-ului pentru anul 2019 sunt următoarele:

1. Facilitarea accesului la finanțare prin acordarea suportului financiar pentru cel puțin 500 IMM;
2. Creșterea numărului de afaceri susținute prin garantarea creditelor cu minim 100, inclusiv pentru femei și tineri;
3. Crearea și menținerea a cel puțin 900 locuri de muncă în cadrul întreprinderilor susținute prin intermediul programelor de suport în afaceri;
4. Dezvoltarea abilităților antreprenoriale prin instruirea a cel puțin 2500 persoane.

4. SITUAȚIA SECTORULUI ÎMM, CONFORM DATELOR STATISTICE PENTRU ULTIMII 5 ANI

Pe parcursul anilor 2014-2018 numărul ÎMM-urilor din Republica Moldova a crescut cu 6,4%, ajungând de la 52,3 mii unități în anul 2014 la 55,7 mii unități în anul 2018. Totodată, se observă că pe parcursul perioadei analizate ponderea ÎMM-urilor a crescut de la 97,4% în anul 2014 la 98,7% în anul 2018, apropiindu-se, astfel, de ponderea deținută de ÎMM-urile din spațiul UE care constituie 99,8%.

Cele mai multe întreprinderi mici și mijlocii sunt amplasate în mun. Chișinău, densitatea acestora la 1000 de locuitori fiind de cinci-șase ori mai mare în regiunea mun. Chișinău (42,6 ÎMM-uri la 1000 de locuitori), decât în celelalte zone geografice ale țării. Sporirea numărului de ÎMM-uri se datorează, în special, creșterii în ultimii ani a numărului de întreprinderi micro. În anul 2018 acestea au constituit 48 de mii de unități cu o pondere de 85% din numărul total de ÎMM-uri.

În anul 2018 numărul salariaților din sectorul ÎMM a constituit 328 mii persoane, înregistrând o creștere cu 11,2% față de anul 2014. Ponderea salariaților din ÎMM a crescut de la 56,2% în 2014 la 60,7% în anul 2018, astfel mai mult de jumătate din numărul total de salariați sunt angajați în sectorul ÎMM.

Numărul mediu de angajați în întreprinderile mijlocii a crescut de la 53 în anul 2014 la 76 în anul 2018. Numărul mediu de angajați în întreprinderile mici a crescut de la circa 12 angajați în anul 2014 la un număr mediu de 18 angajați în anul 2018. Numărul mediu de angajați în întreprinderile micro rămâne a fi constant de 2 angajați.

Veniturile din vânzări ale ÎMM-urilor în anul 2018 au constituit 144.159,9 mil. lei, înregistrând o creștere cu 72% față de veniturile din vânzări înregistrate de ÎMM-urile din anul 2014. Cele mai multe întreprinderi din sectorul ÎMM activează în domeniul comerțului-20.9 mii unități (2018), industria prelucrătoare-4.7 mii unități (2018), activități profesionale – 4.9 mii unități (2018), agricultură-4.2 mii unități (2018) , construcții-3.2 mii unități (2018).

Contribuția sectorului ÎMM la formarea PIB-ului total pe economie în perioada anilor 2016-2018 era de circa 50%, înregistrând în anul 2018 o scădere cu 1.9 p.p. față de anul 2016.

5. FACILITAREA ACCESULUI ÎMM LA SERVICII DE CONSULTANȚĂ ȘI ASISTENȚĂ ÎN AFACERI

5.1. Acordarea serviciilor de consultanță și asistență în afaceri prin intermediul Centrului de Consultanță și Asistență în Afaceri

Inițierea și derularea unei afaceri presupune riscuri și eforturi mari pentru a trece de la idee la pași concreți. ODIMM susține oamenii de afaceri și acordă servicii de consultanță și asistență prin intermediul CCAA.

Scopul serviciului de consultanță este de a dezvolta spiritul antreprenorial și a consolida performanțele manageriale în rândul întreprinderilor mici și mijlocii din Republica Moldova, prin oferirea de asistență la înființarea, dezvoltarea și administrarea afacerilor,

astfel încât, acestea să devină mai competitive.

Antreprenorii și potențialii antreprenori beneficiază de servicii de consultanță în afaceri la cele trei etape de dezvoltare:

1. pregătirea pentru inițierea unei afaceri;
2. dezvoltarea și îmbunătățirea modelului de afaceri;
3. dezvoltarea și îmbunătățirea proceselor în cadrul întreprinderii;

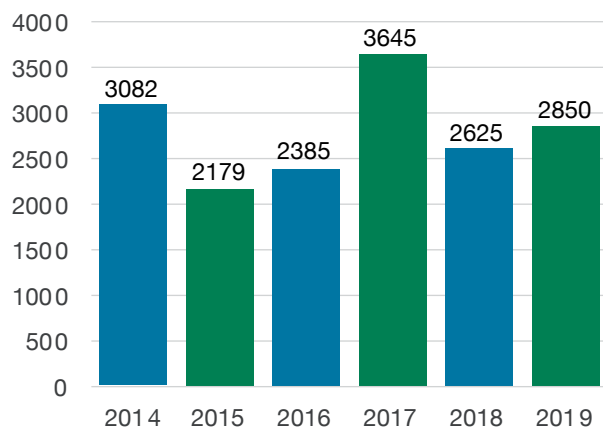

Prioritatea de bază a CCAA este ”sporirea accesului antreprenorilor și potențialilor antreprenori la servicii de consultanță și asistență în afaceri”.

În anul 2019 au beneficiat de consultanță individuală circa 2850 persoane privind inițierea și dezvoltarea afacerilor, cu 8,6% mai mult decât în anul precedent (Figura 1).

Evoluția numărului de persoane consultate

Figura nr. 1

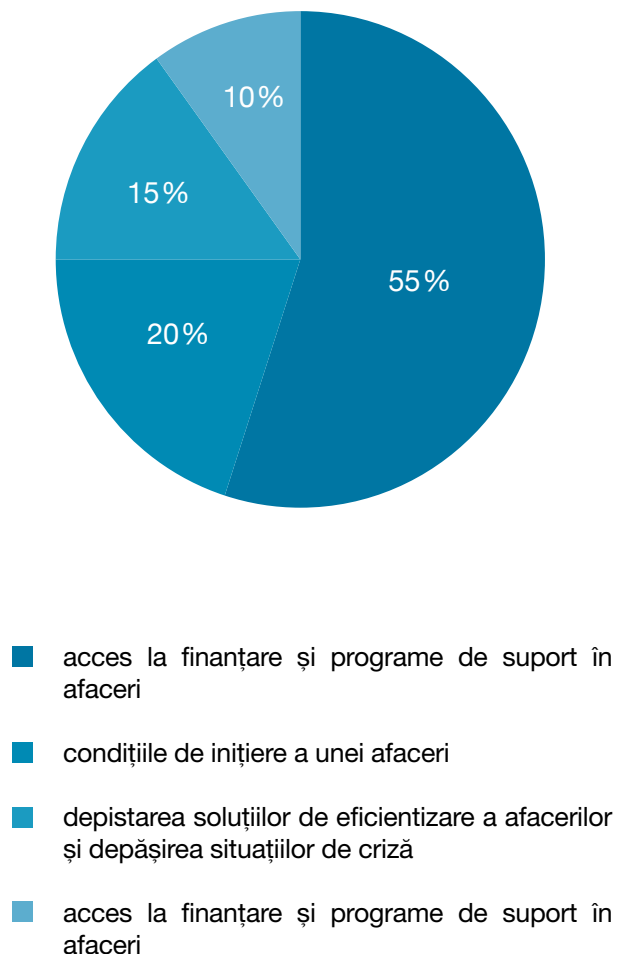

În vederea acordării serviciilor de consultanță și asistență în afaceri de către CCAA, pe parcursul anului 2019 au fost revăzute și completate formularele privind chestionarea beneficiarilor, la acordare serviciilor în cadrul ODIMM-ului. Menționăm că, toate chestionarele tipizate sunt introduse în sistemul ArcGIS pentru analiză și evidența categoriilor de beneficiari, care au solicitat servicii de consultanță și asistență în afaceri.

Analiza chestionarelor pentru anul 2019 ne arată că, cele mai solicitate servicii de consultanță au fost ”accesul la finanțare și programele de suport în afaceri” (Figura 2).

Tipurile serviciilor de consultanță solicitate

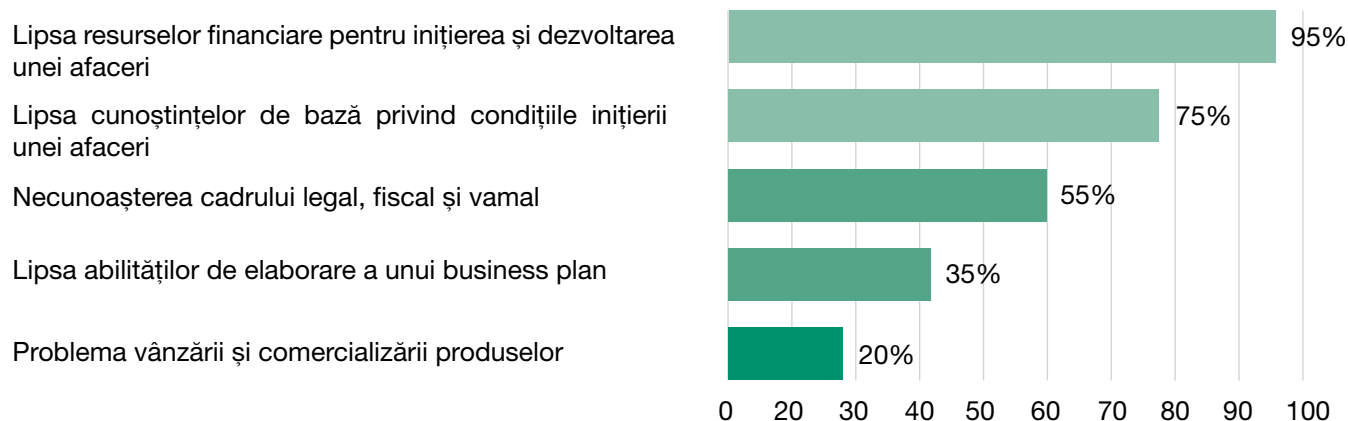
Figura nr. 2

În cadrul chestionării, beneficiarii serviciilor de consultanță au menționat că, cea mai frecventă dificultate cu care s-au confruntat la inițierea și dezvoltarea unei afaceri a fost ”insuficiența resurselor financiare” (Fig. 3).

TOP 5 - cele mai frecvente probleme ale beneficiarilor CCAA

Figura nr. 3

5.2. Acordarea serviciilor de consultanță individuale în cadrul programelor de suport în afaceri (PARE 1+1, PFA, START pentru TINERI, FGC, GEA)

În cadrul Programelor de suport în afaceri, ODIMM acordă consultanță individuală privind susținerea proiectelor investiționale. În anul 2019, **6550 persoane** au beneficiat de servicii de consultanță, dintre care:

2850 persoane au beneficiat de consultanță prin intermediul Programului de tragere a remitențelor în economie „PARE 1+1”:

PROGRAMUL
FEMEI ÎN AFACERI

1500 femei au primit consultanță prin intermediul Programului ”Femei în afaceri”:

1291 tineri au beneficiat de consultanță prin intermediul Programului „START pentru TINERI”;

385 antreprenori au fost consultați, cu referință la garanțiile financiare prin intermediul Fondului de garantare a creditelor;

560 persoane au beneficiat de consultanță prin intermediul Programului Gestiunea Eficientă a Afacerii.

5.3. Acordarea serviciilor de consultanță în cadrul Rețelei Incubatoarelor de Afaceri din Moldova

Rețeaua Incubatoarelor de Afaceri din Moldova (RIAM), acordă servicii de consultanță nu doar rezidenților, dar are rolul unui centru de informare și consultanță pentru antreprenorii din raioanele unde este amplasat. Incubatoarele de Afaceri (IA) au găzduit și organizat în anul 2019 multiple evenimente, cursuri de instruire, seminare, ateliere de lucru, menite să contribuie la dezvoltarea abilităților antreprenoriale ale managerilor companiilor incubate, dar și a agenților economici din raion.

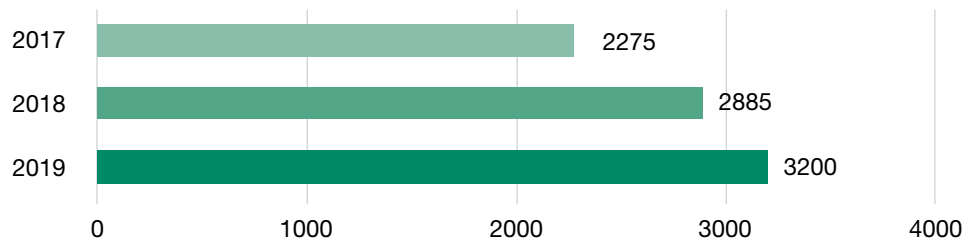
Astfel, cei 11 administratori ai IA au oferit **3200** consultanții rezidenților IA și antreprenorilor din regiune, cu 10,91 % mai mult față de anul precedent (Fig. 4).

Domeniile cele mai solicitate privind serviciile de consultanță au fost:

1. consultanță în inițierea afacerii;
2. consultanță și asistență în elaborarea planurilor de afaceri și de marketing;
3. consultanță în domeniul legislației;
4. consultanță și instruire în managementul afacerilor;
5. asistență pentru dezvoltarea de parteneriate naționale și internaționale;
6. managementul resurselor umane;
7. diseminarea informației cu privire la programele naționale și internaționale gestionate de ODIMM;
8. diseminarea informației cu privire la oportunitățile oferite de alte programe/proiecte operaționale.

Numărul consultațiilor oferite 2017-2019

Figura nr. 4

5.4. Acordarea serviciilor de consultanță în cadrul Programului de stat „Prima Casă”

Prin Hotărârea Guvernului nr. 612 din 01.08.2017 a fost aprobat Conceptul Programului de stat „Prima Casă” prin care Ministerul Finanțelor a fost desemnat ca autoritate responsabilă pentru elaborarea cadrului normativ în vederea implementării Conceptului Programului de stat „Prima casă”.

ODIMM din anul 2018 asigură implementarea Programului de Stat „Prima Casă”, având calitatea de Mandatar al Ministerului Finanțelor. Odată cu lansarea Programului a fost deschisă Linia Verde de informare telefonică a tuturor cetățenilor, în ceea ce privește criteriile de eligibilitate, oferirea consultațiilor individuale asupra procesului de analiză a dosarelor. În anul 2019, **6000 persoane** au beneficiat de consultanță individuală în cadrul Programului.

5.5. Organizarea sesiunilor de informare privind programele de suport în afaceri în regiuni

Pe parcursul anului 2019, ODIMM a participat la 22 de evenimente naționale la care au fost organizate sesiuni de informare și consultare, privind programele de suport în afaceri destinate IMM. În cadrul evenimentelor au fost diseminate informații la circa 1400 de antreprenori și potențiali antreprenori.

Unele dintre cele mai importante evenimente de informare și consultare au fost:

- “Orășelul European 2019”, dedicat celebrării Zilei Europei, ODIMM a oferit consultații și materiale promoționale potențialilor antreprenori;

- „Ziua ușilor deschise” dedicată celei de-a 12-a aniversări, a informat vizitatorii despre Programele de suport în afaceri, menite să susțină IMM;

- "Oportunități investiționale în Regiunea de Dezvoltare Nord", mun. Bălți, în cadrul căruia au fost prezentate oportunitățile de dezvoltarea IMM;

- "Adunarea Generală a Oamenilor de afaceri din or. Strășeni". Eveniment organizat cu genericul "Cum dezvoltăm economia în or. Strășeni" de către Proiectul Migrație și Dezvoltare Locală/PNUD, care a întrunit circa 50 de antreprenori din raion.

- Târgul stagiilor de practică organizat de către Centrul de Marketing, Parteneriate și Carieră al ASEM, în cadrul căruia au fost informați circa 50 de studenți cu privire la oportunitățile de efectuare a stagiilor de practică și posibilitățile de angajare la ODIMM.

5.6. Dezvoltarea serviciilor Centrului de Consultanță și Asistență în Afaceri în regiuni

ODIMM cu suportul Agenției de Cooperare Internațională a Japoniei (JICA) a creat 11 puncte de consultanță regională prin intermediul proiectului de asistență tehnică “Standardizarea serviciilor de consultanță în afaceri la nivel național”, în cadrul Rețelei Incubatoarelor de Afaceri din Moldova.

Totodată, cu suportul expertului JICA, a fost evaluat statutul curent al manualului serviciului standardizat de consultanță și au fost propuse îmbunătățiri la compartimentele:

1. managementul resurselor umane;
2. managementul organizațional;
3. managementul culturii organizaționale.

Pe parcursul anului, 11 consultanți și manageri din Incubatoarele de Afaceri au fost instruiți privind procesul standardizat de consultanță în:

1. etapele inițierii unei afaceri;
2. accesarea programelor de suport pentru dezvoltarea IMM;
3. promovarea serviciilor în regiuni;
4. elaborarea corectă a analizei financiare;
5. atragerea investițiilor;
6. îmbunătățirea calității serviciilor;
7. creșterea vânzărilor.

Trainingul a avut drept scop dezvoltarea capacităților administratorilor de Incubatoare în oferirea unei consultanțe standardizate antreprenorilor din regiuni.

În cadrul celor 11 puncte de consultanță regională au fost acordate 1150 servicii de consultanță și 2637 consultații individuale.

6. FORMAREA ȘI DEZVOLTAREA CULTURII ANTREPRENORIALE

6.1. Instruirea în cadrul Programului "Gestiunea Eficientă a Afacerii"

Programul național de instruire continuă a antreprenorilor „Gestiunea Eficientă a Afacerii” (GEA), a fost lansat în anul 2009. Programul este destinat antreprenorilor de orice vârstă ce practică activități economice sub orice formă de organizare juridică, care doresc să-și sporească abilitățile în domeniul antreprenorial pentru asigurarea gestionării eficiente a afacerii.

Scopul Programului este sporirea nivelului de cunoștințe a agenților economici pentru desfășurarea unei activități economice eficiente.

Pe parcursul anului **2019**, prin intermediul Programului au fost organizate **48** de cursuri de instruire în **16** raioane, de care au beneficiat **1263** persoane din **26** localități a Republicii Moldova. Antreprenorii constituie **86%** , iar angajații din întreprinderile participante la instruire **14%** . Din numărul total al persoanelor instruite **60% (760)** reprezintă femeile, această distribuție fiind specifică pentru toate grupele de instruire organizate (Tab. 1).

Tinerii din regiuni au arătat un interes sporit față de cursuri de instruire în cadrul Programului la toate modulele.

Ponderea fiind de **30% (377)**, vârsta medie a participanților rămâne a fi una tânără de 43 de ani.

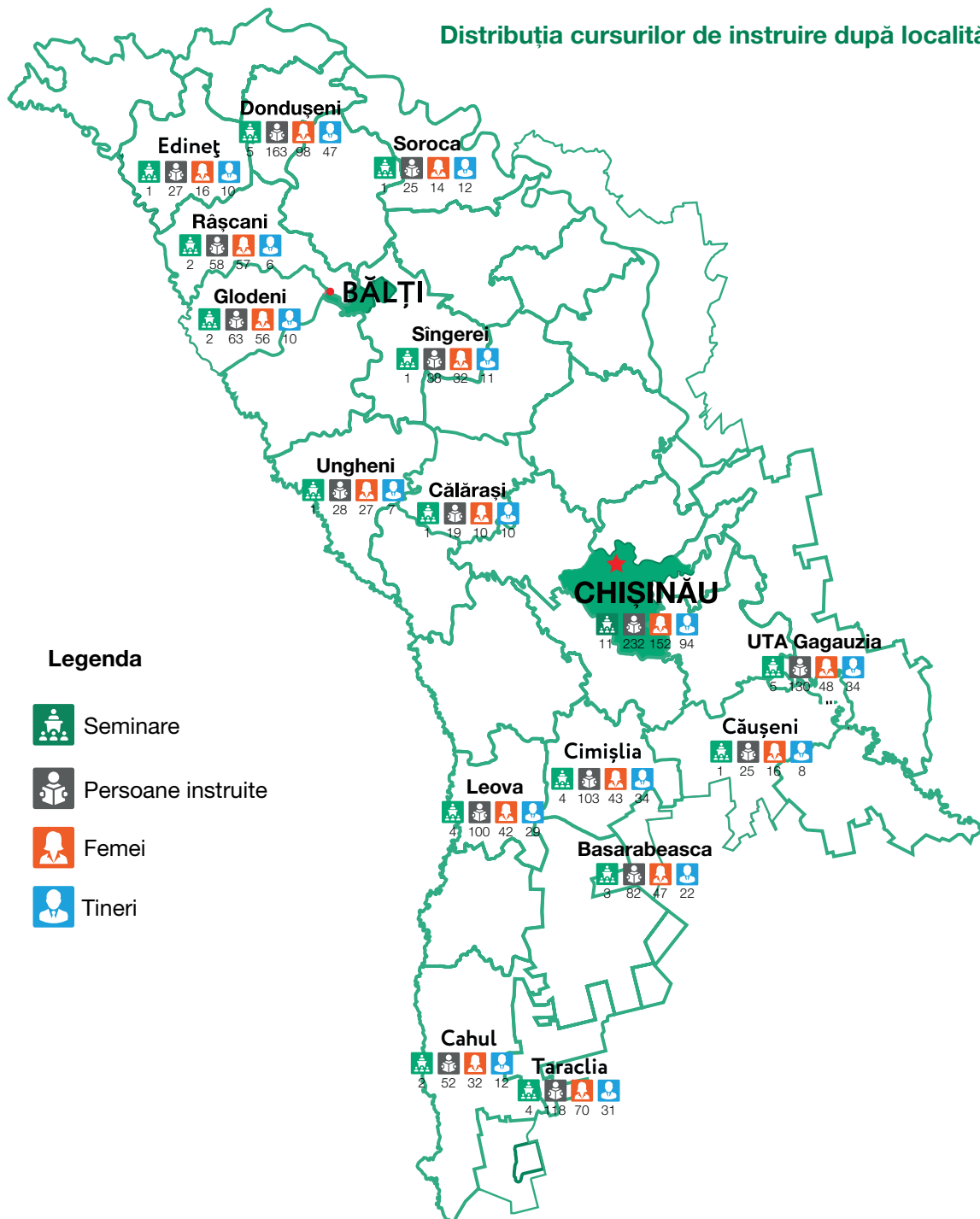

**Dinamica persoanelor instruite prin intermediul Programului GEA
pe durata implementării acestuia (2009-2019)**

Tabelul nr. 1

Anul	Numărul de seminare	Numărul persoane instruite, total	Numărul femei instruite	Tineri instruiți
2009	49	1485		
2010	51	1840	928	
2011	67	2173	1492	
2012	59	1829	1125	
2013	91	2697	1661	
2014	98	2710	1800	
2015	27	797	545	
2016	89	2396	1599	
2017	78	2156	1292	703
2018	58	1550	998	507
2019	48	1263	760	377
Total	715	20536	13328	1587

Distribuția cursurilor de instruire după localități (2019)

Distribuirea persoanelor instruite după module

Tabelul nr. 2

Modul de instruire		Cursuri organizate	Persoane instruite
1	Planificarea strategică a afacerii	13	347
2	Managementul financiar	1	25
3	Bazele marketingului	4	109
4	Marketing on-line	4	92
5	Tehnici eficiente de vânzări și negocieri	4	96
6	Evidența contabilă și administrarea fiscală	15	406
7	Legislația muncii	7	188
Total		48	1263

Domeniile de proveniență a participanților la instruire în cadrul Programului este:

- 44% - agricultură;
- 25% - comerțul cu ridicata și amănuntul;
- 16% - prestări servicii;
- 4% - industrie alimentară;
- 11% - alte domenii;

Distribuția participanților la instruire după domeniile de activitate în perioada 2017-2019

Tabelul nr. 3

Domeniu de activitate	2017	2018	2019
Agricultură	36%	30%	44%
Comerț cu ridicata și amănuntul	35%	37%	25%
Prestări servicii	5%	21%	16%
Industria alimentară	3%	3%	4%
Alte domenii	21%	9%	11%

Principalele surse de informare în anul 2019, menționate de antreprenori în chestionarul completat la încheierea cursurilor de instruire al Programului GEA sunt:

Surse de informare a antreprenorilor despre Programul GEA Tabelul nr. 4

	2017	2018	2019
Consiliul Raional /Primărie	41%	41%	52%
Prieten	43%	28%	25%
Site-ul ODIMM	13%	21%	16%
Instituție de Învățământ	2%	9%	1%
Alte surse de informare	1%	1%	6%

Impactul produs de Programul GEA poate fi divizat în două direcții mari privind creșterea nivelului de cunoștințe și competențe antreprenoriale ale managerilor IMM;

1. implementarea unor metode inovative în cadrul afacerii;
2. creșterea culturii antreprenoriale și a competitivității în rândurile IMM autohtone;

În concluzie menționăm că, prin implementarea Programului GEA, ODIMM și-a atins scopul stabilit și anume de a oferi o instruire continuă antreprenorilor și angajaților din sectorul IMM, de a spori abilitățile antreprenoriale și oferi informații actualizate privind sistemul legislativ, evidența contabilă în cadrul întreprinderii, proceduri de înregistrare ale afacerii etc. Adicional, beneficiarii Programului GEA și-au sporit abilitățile de adaptare la noile schimbări ale mediului de afaceri.

6.2. Instruirea în cadrul Programului "PARE 1+1"

Reintegrarea și reîntoarcerea migranților moldoveni reprezintă unul dintre elementele prezente în politicile de suport naționale. Unul dintre programele de suport, destinat migranților și rudelor acestora, este Programul de atragere a remitențelor în economie „PARE 1+1”, implementat ODIMM.

Scopul Programului constă în mobilizarea resurselor umane și financiare ale persoanelor plecate benevol peste hotarele țării pentru a desfășura activitate de muncă, numite în continuare lucrători migranți, în dezvoltarea economică durabilă a Republicii Moldova.

Prioritățile Programului “PARE 1+1”, constau în:

1. crearea locurilor noi de muncă;
2. orientarea la export;
3. substituirea importurilor;
4. implementarea proiectelor de eficiență energetică;
5. crearea și dezvoltarea afacerilor în mediul rural;
6. aplicarea tehnologiilor moderne, transfer de know-how, inovații.

În cadrul Programului destinat lucrătorilor migranți și rudelor de gradul I ale acestora, au fost organizare 7 cursuri de instruire la care au fost instruite 204 persoane (Tab.5).

Dinamica persoanelor instruite prin intermediul Programului „PARE 1+1” pe durata implementării acestuia (2010-2019)

Tabelul nr. 5

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Total
Numărul de seminare	1	9	6	11	22	8	10	11	10	7	95
Numărul persoane instruite, total	20	215	121	260	498	198	271	310	313	204	2410
Femei				71	142	52	89	89	108	64	621
Tineri							135	154	115	97	501

Ponderea tinerilor migranți participanți la instruire este de 47 %, mai mare cu 11% față de anul 2018. Aria geografică a participanților la instruire este variată, având solicitanți din foarte multe țări ale lumii. Ca și anul trecut migranții din Italia sunt pe I poziție în clasament, înregistrând 30%, urmată de Marea Britanie cu 17% și Federația Rusă cu 13 % (Tab. 6),

Țările din care vin migranții participanți la instruire în cadrul Programului „PARE 1+1” (2017- 2019)

Tabelul nr. 6

Nr d/o	Țara unde activează lucrătorii migranți	2017	2018	2019
1	 Italia	108	91	60
2	 Federația Rusă	52	43	27
3	 Marea Britanie	36	43	35
4	 Germania	18	29	23
5	 SUA	18	6	8
6	 Franța	16	17	11
7	 Israel	12	12	11
8	 România	10	11	7
9	 Spania	8	10	1
10	 Irlanda	4	11	7

Printre dificultățile menționate de către participanții la instruire au fost modulele „Contabilitatea întreprinderii” și „Managementul financiar”. Participanții argumentând că, au cunoștințe insuficiente în domeniu și ar avea nevoie de mai multe zile de instruire pentru aceste module. Astfel, pentru doritorii de a se instrui adițional, antreprenorii sunt ghidați să participe la alte Programe de instruire din cadrul ODIMM, care oferă informații mai detaliate și mai specifice în domeniul solicitat.

Per ansamblu, cca 98% din participanți au menționat că au rămas satisfăcuți de instruire, iar subiectele predate au fost clare, relevante și bine documentate. În același timp, 95% din participanți au indicat că instruirea le-a oferit suficiente cunoștințe pentru a elabora de sine stătător un plan de afaceri.

Reieșind din evaluarea post instruire a formatorilor, constatăm că obiectele abordate au fost pe înțelesul tuturor participanților. Totodată, menționăm că subiectele abordate au fost elocvente și elucidate de toți participanții. La evaluarea cursurilor de instruire au participat 177 participanți din 204 persoane instruite prin intermediul Programului „PARE 1+1”.

6.3. Instruirea în cadrul Programului "Start pentru Tineri: o afacere durabilă la tine acasă"

Programul "Start pentru Tineri" are ca scop dezvoltarea spiritului antreprenorial în rândul tinerilor și încurajarea inițierii afacerii, în special în zonele rurale, prin facilitarea accesului la resurse financiare, instruire, consultanță și mentorat în gestiunea și extinderea afacerii.

Programul vine să complimenteze spectrul de instrumente de suport existente, dedicate tinerilor, în scopul facilitării inițierii și dezvoltării afacerilor, astfel, contribuind la menținerea tinerilor în țară, crearea locurilor de muncă și dezvoltarea socio-economică a localităților rurale.

Programul s-a desfășurat în două etape, cu scopul dezvoltării abilităților economice ale tinerilor și sporirea motivației antreprenoriale.

La prima etapă, de identificare a ideilor de afaceri, s-au înregistrat 943 tineri, numărul cererilor a depășit de patru ori indicatorul planificat. 43% din cereri au fost depuse de către femei, iar 70 % au fost din partea tinerilor din mediul rural.

Urmare a procesării cererilor depuse, 650 de tineri au fost promovați pentru participarea la Etapa 1. Identificarea ideilor de afaceri – Hackathon, în vederea orientării și testării ideii de afaceri.

În perioada octombrie – noiembrie au fost desfășurate 20 de Hackathoane în toate regiunile țării (Edineț, Rîșcani, Soroca, Sîngerei, Bălți, Ungheni, Cimișlia, Ștefan – Vodă, Leova, Comrat și Ceadâr – Lunga).

În cadrul Hackthoanelor, echipa de experți a pregătit participanții pentru a-și dezvolta ideile în echipă, a însuși principiile de bază ale gândirii în afaceri și a fundamenta un start-up de succes. De asemenea, tinerii au primit consultații practice în completarea și definitivarea notei de concept a ideii de afaceri. În urma desfășurării Hackthoanelor, 457 de tineri au identificat și dezvoltat propriile idei de afaceri.

În baza notelor de concept depuse în cadrul Hackthoanelor și ca urmare a lansării Concursul notelor de proiect, au fost selectați 570 de tineri pentru Etapa 2 a Programului „Formare antreprenorială”. Tinerii au fost repartizați în 19 grupe de instruire în cele 5 regiuni ale țării. Cursul de

formare antreprenorială a cuprins 6 module de instruire în domeniul lansării și dezvoltării afacerilor.

Totodată, tinerii au primit suport consultativ individual și au fost ghidați în elaborarea proiectelor investiționale. În ultima zi, participanții au beneficiat de un seminar „pitch training”, care are drept scop dezvoltarea capacităților de prezentare a ideilor de afaceri și de atragere a investitorilor interesați.

Pe parcursul desfășurării Etapei II, 531 de tineri au absolvit cursul de formare antreprenorială și au prezentat ideile de afaceri.

În urma evaluării cursurilor de instruire, circa 97% din participanți au menționat că au rămas satisfăcuți de instruire. Tinerii au evaluat calitatea înaltă a programului de instruire, accentul fiind pus pe interactivitate și utilitatea celor studiate, iar subiectele predate au fost relevante, utile și le-au oferit suficiente cunoștințe pentru a elabora proiectul investițional.

Activitățile practice i-au ajutat să se determine asupra ideii, pe care au analizat-o din perspectiva punctelor forte, punctelor slabe, oportunităților și riscurile existente, și a celor care ar putea să apară pe parcurs. Totodată, aceștia au propus și un șir de recomandări din partea participanților:

1. posibilitatea privirii online a lecțiilor de business, materiale video;
2. divizarea grupului în viitori antreprenori și actuali antreprenori;
3. cursul să fie opțional, oferind astfel posibilitate pentru ca fiecare participant să-și aleagă domeniul de studii de care are nevoie;
4. oferirea unui consultant/mentor, care iar permite să analizeze ideea de afacere, business planul și fluxul de mijloace bănești;
5. posibilitatea de vizualizare a temelor predate în mediul online pentru cei care nu au reușit fizic să participe, fiind încadrați în câmpul muncii.

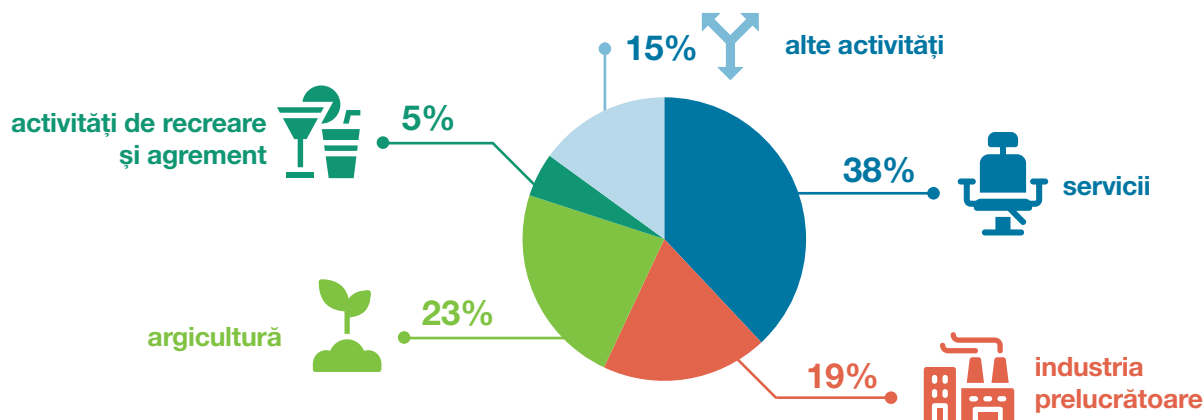
Profilul tinerilor participanți:

1. vârsta medie a participanților este de 27 de ani;
2. circa 47% din participanți sunt femei;
3. participanții la instruire provin din 34 de raioane ale republicii, acoperind toată aria geografică a țării. Repartizarea zonală este reflectată în anexa 1. Este de menționat, că peste 72% din afacerile create de tineri vor fi desfășurate în zonele rurale. Cele mai active localități sunt mun. Chișinău, UTA Găgăuzia, Singerei, Orhei, Ungheni, Rîșcani și Ștefan – Vodă.
4. în baza formularelor depuse, s-a constatat că, tinerii intenționează să dezvolte activități inovative în prestări servicii, agricultură și industrie (Fig. 5).

Domenii de activitate în care tinerii intenționează să lanseze afacerea

Figura nr. 5

Printre cele mai inovative idei expuse de către tineri sunt:

1. producerea pavajelor de cauciuc;
2. activități de prelucrare și colectare a deșeurilor;
3. producerea ambalajelor ecologice, inclusiv a paharelor comestibile;
4. fabricarea jucăriilor educative;
5. fabricarea chiuvetelor din lemn;
6. confecționarea jucăriilor textile personalizate.

Colaborarea cu partenerii externi:

La date de 18.04.2019 ODIMM a semnat Parteneriatul de Ocupare LEP Cahul. Obiectivul principal LEP constă în crearea de locuri de muncă și trecerea la ocuparea formală a forței de muncă. În cadrul Acordului de implementare, ODIMM contribuie cu două linii de intervenții:

1. Contribuția la o creștere durabilă a afacerilor dezvoltate de femei și crearea de locuri noi de muncă

prin acces la servicii și finanțare;

2. Contribuția la o creștere durabilă a afacerilor dezvoltate de tineri și crearea de locuri noi de muncă prin acces la servicii și finanțare.

În perioada mai – iunie, ODIMM a efectuat sesiuni de informare privind oportunitățile de participare la Programe în rn. Cahul, fiind informate circa 100 de tineri șomeri din raion, acestea au fost urmate de promovarea Proiectului prin surse on-line și prin intermediul partenerilor locali.

Tinerii selectați au urmat cursuri de instruire antreprenorială, care s-au desfășurat în perioada 21-26 octombrie 2019, în cadrul cărora circa 25 de tineri șomeri din rn. Cahul au fost instruiți în domeniul antreprenorial. Participanții urmează să primească suport de mentorat, să creeze întreprinderi și să aplice la etapa de finanțare din cadrul Programelor de stat "Femei în afaceri" și „Start pentru Tineri”.

La data de 10.10.2019, ODIMM, UNICEF și Asociația Obștească TEKEDU au semnat un Memorandum de Înțelegere prin care se angajează să dezvolte activități comune în scopul integrării economice a tinerilor din țară.

ODIMM va contribui împreună cu cei doi parteneri la crearea unui program național de ocupare a tinerilor,

cu accent pe stimularea integrării social-economice a acestora, în special, al celor care nu sunt integrați în sistemul educațional, de instruire sau angajați și cei mai vulnerabili (NEET). Totodată, înțelegerea trilaterală are drept scop promovarea și asigurarea, prin intermediul rețelei naționale a incubatoarelor de business a suportului necesar pentru pilotarea și aplicarea proiectului „UPSHIFT”.

6.4. Instruirea în cadrul Programului "Femei în Afaceri"

Pe parcursul a 4 sesiuni de instruire cu tematica "Analiza economico - financiară a întreprinderii", femeile antreprenoare și beneficiarele Programului și-au dezvoltat abilitățile de gestionare a afacerii. Evenimentele au întrunit 165 de femei din toate regiunile

țării. Totodată, în cadrul a 2 evenimente desfășurate în raioanele Șoldănești, Edineț, Leova, au fost informate 99 femei potențiale beneficiare ale programelor ODIMM.

7. FACILITAREA ACCESULUI ÎMM LA RESURSE FINANCIARE AVANTAJOASE ȘI DIVERSIFICATE

7.1. Sporirea accesului ÎMM la credite bancare prin Fondul de Garantare a Creditelor

Unul din principalele instrumentele de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii implementat de ODIMM este Fondul de Garantare a Creditelor (FGC).

Misiunea fondului este de a contribui la sporirea competitivității sectorului ÎMM, prin facilitarea accesului la resursele împrumutate, urmare acordării garanțiilor financiare. Astfel, antreprenorii cu idei de afaceri viabile, se pot adresa la instituțiile financiare pentru a solicita un credit, dacă nu dispun de suficient gaj, garanția ODIMM acoperind o parte din asigurarea creditului.

Garanțiile emise de ODIMM sunt un sprijin sustenabil pentru ÎMM-uri care nu dispun de suficient gaj, iar Produsele de garantare cuprind practic toate sectoarele economiei, astfel contribuind direct la creditarea și dezvoltarea ÎMM-urilor.

ODIMM este unica instituție publică de garantare a creditelor din Republica Moldova, iar experiența acumulată în urma gestionării fondului, precum și practica internațională a demonstrat că, existența și promovarea instrumentelor de suport antreprenorial prin crearea și susținerea fondurilor de garantare a creditelor duce la stimularea creșterii economice prin facilitarea accesului ÎMM-urilor la resurse financiare.

Ca rezultat a îmbunătățirii permanente a proceselor de garantare prin simplificarea condițiilor de obținere, reducerea termenilor de analiză în procesul de acordare, precum și majorării plafoanelor, a crescut considerabil volumul de garanții acordate. Astfel la 31 decembrie 2019 cu suportul Fondului de Garantare a Creditelor, a fost facilitată acordarea ÎMM-urilor a 381 credite

în sumă cumulativă de 410,68 mil. lei, asigurate cu garanții financiare în valoare cumulativă de 136,29 mil. lei. Acest fapt a contribuit la implementarea proiectelor investiționale în sumă de cca 621,99 mil. lei.

Garanțiile au fost solicitate de agenți economici din diferite domenii, și anume:

Produsele cele mai solicitate au fost cele pentru întreprinderile active în proporție de 55,12% și cele destinate întreprinderilor noi create, inclusiv PNAET cu 33,86%.

Dinamica garanțiilor gestionate de ODIMM pentru anii 2015-2019

Tabelul nr. 7

	2015	2016	2017	2018	2019
Garanții gestionate, N°	156	139	156	145	164
Garanții gestionate mln. lei	30,75	29,17	51,38	55,38	76,87
Suma creditelor, mln. lei	85,59	87,89	159,26	176,38	240,56
Investiția, echiv., mln. lei	140,54	154,67	231,37	272,03	350,42

Pe parcursul anului 2019, în gestiunea ODIMM au fost active **164** garanții financiare în valoare de **76,87** mln. lei, care au garantat credite în sumă de **240,56** mln. lei.

Datorită acestui suport, în economia națională au fost stimulate investiții de **350,42** mln. lei, ceea ce este cu **22,38%** mai mult față de anul 2018.

Dinamica garanțiilor gestionate de ODIMM pentru anii 2015-2019

Tabelul nr. 8

	2015	2016	2017	2018	2019	Abaterea 2019 față de 2018 (%)
Numărul garanțiilor gestionate	156	139	156	145	164	11.59
Garanții gestionate mln. lei	30.75	29.17	51.38	55.38	76.87	27.96
Suma creditelor, mln. lei	85.59	87.89	159.26	176.38	240.56	26.68
Investiția, echiv., mln. lei	140.54	154.67	231.27	272.03	350.42	22.38

Urmare a studiilor efectuate, în perioada anului 2019, pentru asigurarea continuității susținerii întreprinderilor noi create și a tinerilor antreprenori, ODIMM a lansat un nou Produs de garantare destinat întreprinderilor debutante. Astfel, întreprinderile debutante pot beneficia de garanții financiare care vor acoperi până la **80%** din creditul solicitat cu o valoare de maxim **500 mii lei**, pe o perioadă de **36 luni**. Concomitent au fost ajustate produsele de garantare existente la cerințele și necesitățile pieței creditare cu stabilirea criteriilor clare pentru fiecare produs în parte. Cota de garantare a creditelor fiind majorată pentru tinerii antreprenori de la

50% la **70%**. A fost introdus un subprodus nou destinat întreprinderilor create sau administrate de femei, care acoperă până la **70%** din creditul solicitat cu o valoare a garanției de maxim **2 mln. lei**.

În cele din urmă, ODIMM acordă garanții la creditele solicitate de antreprenori ce acoperă de la **50%** până **80%** din valoarea creditelor, iar suma garanției este cuprinsă între **500 mii** și **5 mln. lei** pentru o perioadă de la **36** la **60** luni. Avantajul este că, indiferent de produs, comisionul de garantare rămâne a fi de **0,5%** anual din suma garanției.

Produsele de garantare a Fondului de Garantare a Creditelor

Tabelul nr. 9

Denumirea produsului	Întreprinderi debutante	Întreprinderi nou create	Întreprinderi gestionate de tineri antreprenori	Întreprinderi fondate sau gestionate de femei antreprenoare		Întreprinderi active	Întreprinderi exportatoare sau orientate spre export
				Nou create	Active		
Suma maximă a garanției(lei)	500 000	700 000	700 000	700 000	2 000 000	3 000 000	5 000 000
Termenul maxim	36	36	60	60	60	60	60
Cota maximă de garantare %	80%	70%	70%	70%	70%	50%	50%
Comision	0,5%						

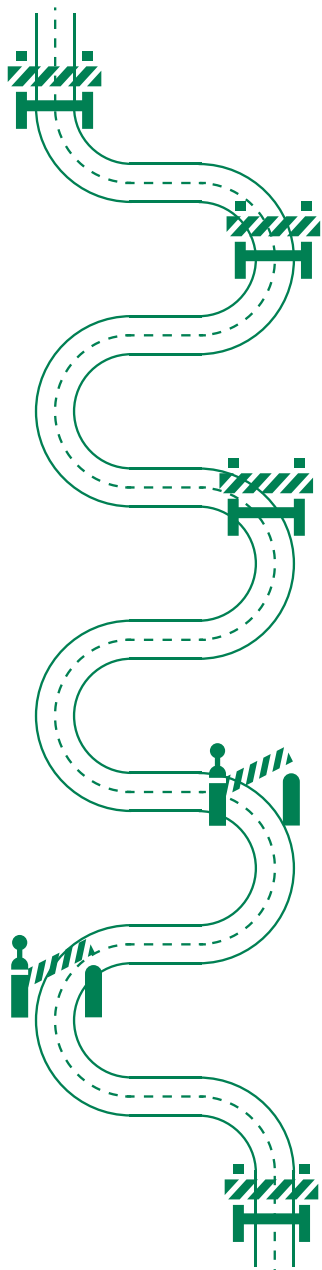
După consultarea băncilor partenere și a mediului de afaceri, ODIMM a înaintat către Ministerul Economiei și Infrastructurii o serie de propuneri de îmbunătățire a procesului de garantare. Noul contract-tip de colaborare

dintre instituțiile financiare și ODIMM precum și contractul-tip dintre ODIMM și solicitantul garanției a fost aprobat prin Ordinul Ministrului Economiei și Infrastructurii nr.348 din 24.12.2019.

Principalele îmbunătățiri ale procesului de garantare sunt:

1. aprobarea limitelor privind volumul garanțiilor ce pot fi acordate unui agent economic;
2. descrierea procedurii de emitere a garanțiilor financiare la creditele fără gaj;
3. simplificarea procedurii de depunere a cererilor de garantare, astfel fiind acceptată cererea unică de garantare semnată de bancă și antreprenor;
4. posibilitatea acordării garanțiilor la creditele anterior debursate;
5. posibilitatea acordării garanțiilor pentru asigurarea creditelor investiționale refinanțate, cu condiția prezentării argumentelor privind avantajul economico-financiar a refinanțării și cu evitarea prolongării indirecte a creditelor anterior acordate.
6. simplificarea modalității de executare a garanțiilor financiare, astfel garanțiile vor fi executate integral la 91 de zile restante cu recuperarea sumelor executate odată cu recuperarea creditului, proporțional cotei de garantate.

Provocări și bariere întâmpinate în procesul de implementare

Una din principalele provocări, în toată perioada de implementare, au fost posibilitățile financiare limitate ale fondului, care inițial constituia doar **2 milioane** lei, surse insuficiente pentru a acoperi segmentul IMM care anual beneficiază de credite de peste **1 miliard** lei.

Concomitent, factorul de bază în activitatea de garantare este capacitatea și disponibilitatea băncilor de a acorda credite, iar criza bancară cu începere din 2009, succedată de lichidarea a trei bănci comerciale a influențat negativ asupra întregului proces de creditare a sectorului IMM, astfel influențând direct la volumul garanțiilor emise.

În conformitate cu obligațiile asumate în Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, Moldova a trecut la standarde noi în domeniul supravegherii capitalului, analizei și prevenirii riscurilor, menținerii disciplinei de piață în sectorul bancar, astfel din anul 2018 standardele bancare europene BASEL-III au fost implementate pe întreg sectorul bancar din Republica Moldova, ceea ce a presupus o mulțime de restricții aplicate băncilor comerciale la creditarea IMM-lor ce se află la început de cale sau dețin un capital propriu redus. Toate acestea în ansamblu au dus la dezvoltarea rapidă a Organizațiilor de Creditare Nebancare care în ultimii ani au acaparat aproape o pătrime din sectorul creditării micro întreprinderilor.

Cu toate acestea, ODIMM, duce un proces continuu de analiză a pieței financiare prin intermediul tuturor mijloacelor disponibile. Periodic fiind organizate întâlniri cu reprezentanții sectorului IMM și instituțiile financiare, cu scopul determinării necesităților reale ale sectorului.

Pe parcursul anilor, ODIMM a întreprins măsuri de îmbunătățire a proceselor de garantare, de convingere a partenerilor internaționali și a statului în necesitatea capitalizării fondului, iar urmare a consultării reprezentanților mediului de afaceri și băncilor partenere, au fost majorate plafoanele la garanțiile acordate și introduse noi produse de garantare. Totodată, a fost redus la maxim comisionul de garantare care în prezent constituie doar 0,5% anual din suma garanției.

La moment principala dificultate este faptul că garanțiile emise de ODIMM nu sunt clasificate de către Banca Națională a Moldovei în calitate de asigurare diminuată de risc de credit. Acest fapt presupune crearea de către bănci a unor fonduri de provizioane aferent garanțiilor oferite de către ODIMM, acestea urmează a fi clasificate identic garanțiilor emise din numele și pe contul statului.

Propuneri de îmbunătățire și prioritățile pentru anul 2020

Prioritățile trasate pentru anul 2020 au fost generate de principalele provocări întâlnite în procesul de implementare și sunt structurate în felul următor:

1. Deși procesul de consultare și negocieri cu Banca Națională a Moldovei a fost început încă din anul 2019, definitivarea procesului de recunoaștere a garanțiilor emise de ODIMM în calitate de diminuator de risc de credit, cu grad sporit de siguranță la achitarea creditelor urmează a fi finalizat în anul 2020, fapt pentru care ODIMM depune toate eforturile;
2. De regulă, fondurile de garantare din alte state, practica cărora a fost analizată de ODIMM, contra garantează garanțiile emise la un fond internațional de Contra garantare pentru a diminua riscurile, iar una din prioritățile ODIMM pentru anul 2020 este studierea practicilor internaționale în domeniul contra garantării și posibilitatea aplicării la unul din ele;
3. În urma aprobării modelului nou a contractului-tip de colaborare dintre ODIMM și instituțiile financiare, precum și ajustarea Produselor de garantare, ODIMM urmează să resemneze contractele de colaborare cu toate băncile comerciale;
4. Dat fiind faptul că IMM-le aflate la etapa incipientă de dezvoltare în majoritatea cazurilor nu sunt eligibile produselor creditare a băncilor, acestea sunt nevoite să se adreseze la organizațiile de creditare nebanară, care în ultimii ani dețin o cotă semnificativă a portofoliului de credite acordate micro-întreprinderilor. Din acest motiv, în perioada anului 2019 ODIMM a purtat discuții cu câteva organizații de creditare nebanară în scopul încheierii unor acorduri de colaborare pentru susținerea întreprinderilor micro și mici. În legătură cu modificarea proceselor de garantare, procesul de negocieri cu organizațiile de creditare nebanară va fi definitivat în anul 2020.
5. În scopul susținerii IMM-lor la accesarea resurselor creditare cu dobânzi preferențiale (Livada Moldovei, PAC 2, FIDA 7), ne propunem inițierea unei colaborări dintre ODIMM și unitățile de implementare ale Directoratului Liniei de Credit;
6. Ajustarea și îmbunătățirea continuă a produselor de garantare, precum și elaborarea țargetată a unor produse noi;
7. Asigurarea gestionării eficiente a Fondului de garantare a creditelor pentru IMM-uri;
8. Analiza continuă a sistemului financiar al RM precum și procesului de creditare a IMM-lor;
9. Organizarea instruirilor pentru personalul instituțiilor financiare cu privire la condițiile noi de garantare;
10. Ajustarea softului GMS la modificările apărute în urma aprobării noilor condiții de garantare;
11. Atingerea numărului de 190 garanții active;
12. Capitalizarea continuă a fondului;
13. Promovarea și mediatizarea fondului prin intermediul rețelilor de socializare, site-ul ODIMM, pliante, sesiuni de informare, participarea la ateliere de lucru etc.

7.2. Stimularea investiției remitențelor în dezvoltarea afacerii prin intermediul Programului „PARE 1+1”

Programul de atragere a remitențelor în economie „PARE 1+1”, începând cu lansarea și până la moment prezintă interes deosebit în rândul migranților și rudelor de gradul I ai acestora, fapt care contribuie reîntoarcerea acasă a lucrătorilor migranți și de a investi remitențele în crearea și dezvoltarea unei afaceri proprii.

Pe parcursul întregii perioade de derulare a Programului, suma totală a granturilor aprobate este de 322,26 mil. lei, iar investițiile planificate în economie sunt circa 964,65 mil. lei. Valoare totală a granturilor aprobate în anul 2019 constituie 51,87 mln. lei, care vor contribui la atragerea în economie a circa 127,83 mln. lei investiții.

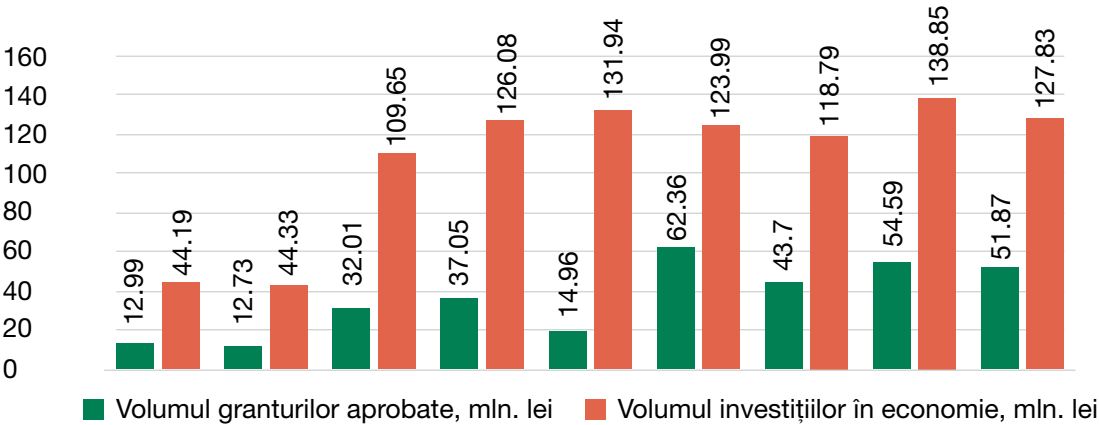
Volumul granturilor aprobate și investițiilor în economie, mln. lei

Tabelul nr. 10

Nr.	Indicatori	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Total
1	Proiecte investiționale aprobate spre finanțate	73	69	171	191	213	210	209	224	210	1570
2	Suma granturilor aprobată	12,99	12,73	32,01	37,05	14,96	62,36	43,7	54,59	51,87	322,26
3	Volumul investițiilor în economie	44,19	43,33	109,65	126,08	131,94	123,99	118,79	138,85	127,83	964,65

Volumul granturilor aprobate și investițiilor în economie, mln. lei

Figura nr. 6

Analiza în dinamică a întreprinderilor beneficiare de finanțare nerambursabilă, ne arată că trendul de creștere a numărului întreprinderilor nou create s-a menținut din 2010 până în anul 2015, iar în anul 2016 s-a înregistrat cel mai mic nivel al start-up-urilor participante la Programul "PARE 1+1", care a constituit doar 25,7% din totalul beneficiarilor de grant. În perioada anilor 2017-2019 se observă o dinamică negativă a numărului întreprinderilor nou create, beneficiare de finanțare nerambursabilă, de la 85 în 2017 până la 75 în 2019, care și în mărime procentuală variază de la 42,6% în 2017 până la 35,7% în anul 2019. Această tendință de diminuare a numărului întreprinderilor nou create în sectorul IMM, se observă și pe plan macroeconomic.

Totodată putem relata că în ultimii ani crește numărul întreprinderilor care se află în faza de dezvoltare, fapt

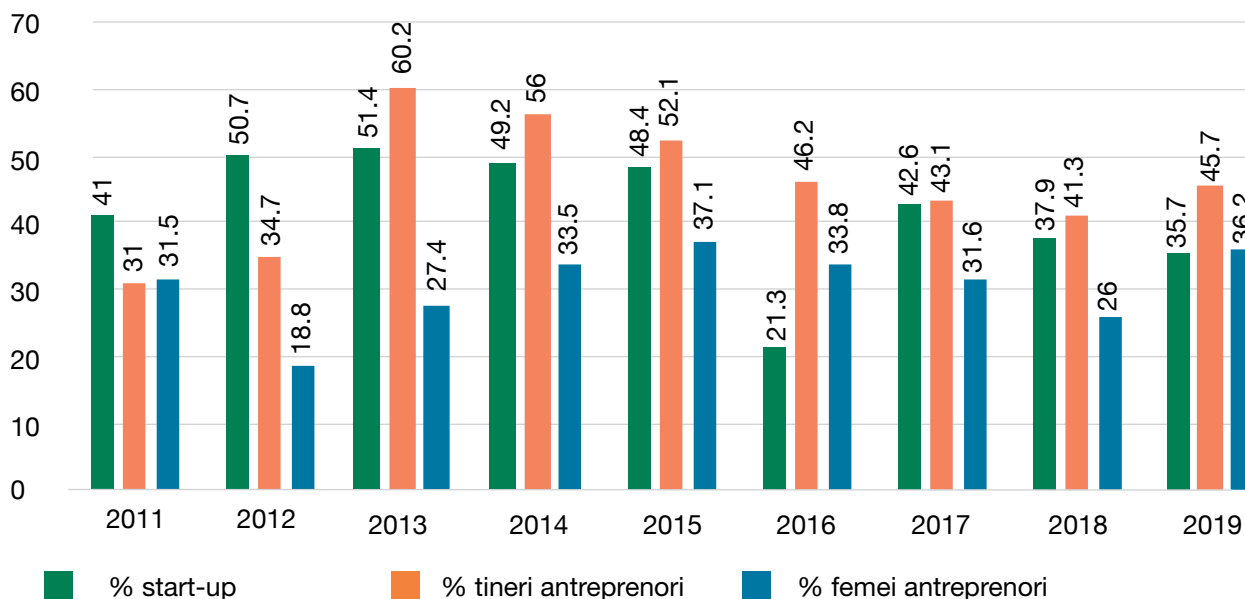
care relatează că mai mulți migranți și rude de gradul întâi ai acestora aplică la finanțare pentru ași extinde afacerea sau pentru a relansa activitatea antreprenorială.

În anul 2019 se observă o creștere esențială a numărului întreprinderilor create și administrate de femei, care au înregistrat cea mai înaltă pondere de 36,2% din totalul întreprinderilor pe parcursul întregii perioade de derulare a Programului "PARE 1+1", fapt care ne relatează că tot mai multe femei devin antreprenori și își valorifică abilitățile manageriale, creând și dezvoltând o afacere.

De asemenea se constată că și ponderea întreprinderilor create de tineri în ultimii ani depășește nivelul de 40 % din totalul beneficiarilor, înregistrând în anul 2019 cel mai înalt nivel din ultimii trei ani (Figura 7).

Ponderea start-up-urilor, întreprinderilor create de tineri și întreprinderilor create de femei în totalul întreprinderilor, %

Figura nr. 7

Analiza în dinamică a întreprinderilor beneficiare de finanțare nerambursabilă relevă faptul că, ponderea cea mai mare o dețin cele din agricultură, variind de la 43% în anul 2012 până la 67% din total în anul 2017 și 2018, iar în anul 2019 se observă o diminuare cu 10% în comparație cu anul precedent. Acest fapt ne demonstrează faptul că, preponderent antreprenorii își orientează activitatea spre agricultură. Întreprinderile care activează în domeniul prestării serviciilor au o pondere de 18%-30% din total, însă în anul 2019 în comparație cu anul 2018 se observă o creștere cu 4,9% (cu 7 întreprinderi mai mult). De asemenea, se observă că și întreprinderile din industrie au o pondere mai înaltă în anul 2019 comparativ cu anul 2018 cu 4,9%, constituind 15,2% din totalul întreprinderilor beneficiare de finanțare nerambursabilă.

Este de menționat faptul că, din totalul contractelor de finanțare nerambursabilă aprobate spre finanțare pe parcursul anului 2019, în agricultură sunt demarate 120 afaceri și orientate spre diferite tipuri de activitate,

precum: cultivarea cerealelor și legumelor (cepei și cartofului, sparanghelului), înființarea plantațiilor (viță-de-vie, cătină albă, gogi, nuci, meri, cireși, vișini și pruni), plantarea pomușoarelor și baciferelor, creșterea animalelor (ovine, bovine, chinchila, caprine), struților și apicultură.

Totodată, menționăm că, 58 întreprinderi activează în domeniul prestării serviciilor: de agrement și agroturism, de prelucrare a terenurilor și de reparație a autovehiculelor, de transportare a pasagerilor și mărfurilor, medicale de întreținere și înfrumusețare corporală, servicii de mentenanță și reparație a sistemelor de apă și canalizare, de construcții și depozitare, de transport, de reparare și spălare a autovehiculelor și 32 întreprinderi în industria prelucrătoare, cu activități în producerea pâinii și produselor de patiserie, producerea alimentelor și berii, producerea produselor chimice și a pardoselilor din cauciuc, prelucrarea metalelor, producerea materialelor de construcție și mobilei, fabricarea articolelor textile, producerea furajelor și a produselor energetice etc.

Evoluția întreprinderilor beneficiare de grant în anii 2010-2019

Tabelul nr. 11

Indicatori	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Total
Numărul Start-upuri	30	35	88	94	103	54	89	85	75	653
Numărul femeilor antreprenori	23	13	47	64	79	71	66	59	76	422
Numărul tinerilor antreprenori	23	24	103	107	111	97	90	99	96	750
Numărul întreprinderilor din agricultură	40	30	76	110	133	120	140	150	120	919
Numărul întreprinderilor din industrie	20	26	47	43	26	39	30	23	32	286
Numărul întreprinderilor din prestări servicii	13	13	48	38	54	51	39	51	58	365

Din totalul întreprinderilor acceptate spre finanțare pe parcursul anului curent, 97 afaceri sunt create de lucrătorii migranți, care s-au întors de peste hotare, iar 113 întreprinderi fiind constituite de rudele de gradul I ale migranților.

Numărul întreprinderilor create de lucrătorii migranți și rudele de gradul I ale acestora, anii 2016-2019

Tabelul nr. 12

Nr.	Indicatori	2016	2017	2018	2019	Total
1	Numărul întreprinderilor create de lucrătorii migranți	149	96	95	97	437
2	Numărul întreprinderilor create de rudele lucrătorilor migranți	61	113	129	113	416

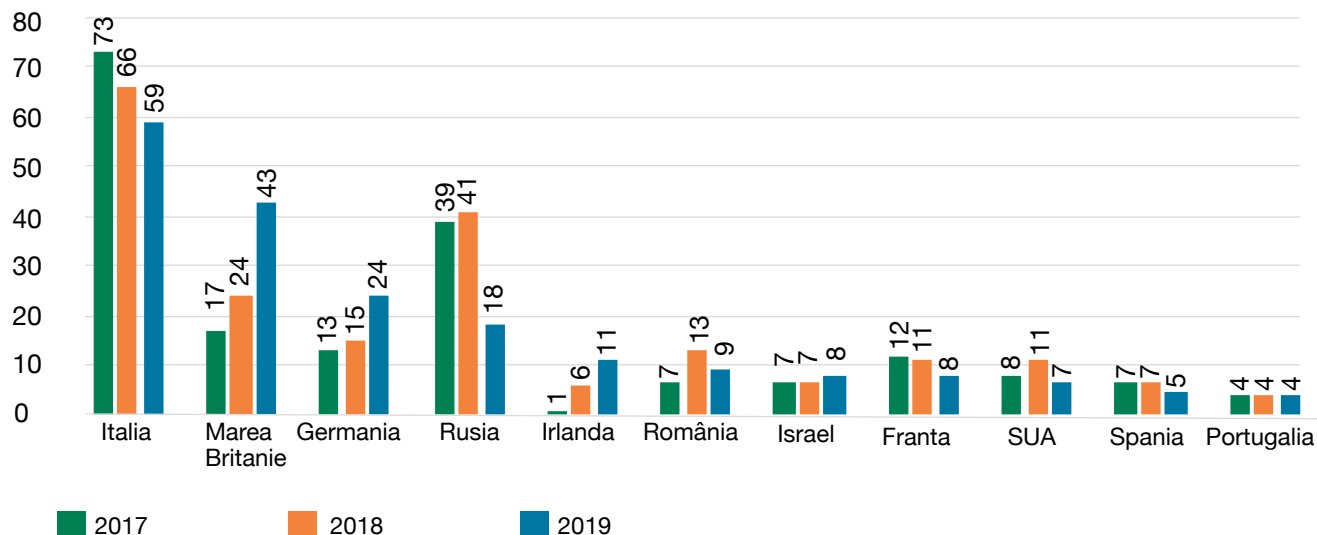
În comparație cu anii precedenți, se poate menționa că se observă o tendință de creștere a numărului întreprinderilor create de lucrătorii migranți, fapt care denotă tendința cetățenilor Republicii Moldova de a reveni acasă pentru a crea și gestiona o afacere proprie în țară.

Țările de origine ale remitențelor, în anii 2017-2019

Tabelul nr. 13

Țara de origine a remitențelor	2017	2018	2019
 Italia	73	66	59
 Federația Rusă	39	41	18
 Marea Britanie	17	24	43
 Franța	12	11	8
 Germania	13	15	24
 România	7	13	9
 Spania	7	7	5
 SUA	7	11	7
 Israel	7	7	8
 Portugalia	4	4	4
 Irlanda	1	6	11

Analizate în dinamică, observăm că pe parcursul anilor 2017-2019, preponderent remitențele provin din Italia, Rusia, Marea Britanie, Germania, Franța și România. Respectiv, din Italia provin remitențele a circa 31 % din totalul beneficiarilor Programului "PARE 1+1" în ultimii 3 ani, deși tendința este de descreștere de la 34,9% în 2017 la 28,1% în 2019. De asemenea se observă că volumul remitențelor provenite din Rusia, la fel înregistrează un trend negativ, de la 18,7% în 2017 până la 8,6% din totalul remitențelor investite în anul 2019. Însă este de menționat că crește ponderea remitențelor provenite din Marea Britanie de la 8,1% în 2017 până la 20,5% în 2019 și a celor provenite din Germania, respectiv de la 6,2% în 2017 până la 11,4% în 2019. Acest fapt denotă că migranții în ultimii ani și-au reorientat activitatea în alte state, unde există o cerere mai sporită a forței de muncă și nivelul de remunerare este mai înalt.

După locul amplasării menționăm că, întreprinderile beneficiare de grant în anul 2019 sunt localizate în 32 raioane ale republicii. Din totalul afacerilor finanțate în anul curent, 15,7% își desfășoară activitatea în municipiul Chișinău, iar 84,3% sunt localizate în mediul rural.

În ultimii trei ani, preponderent aplică la Program antreprenorii din zona centru a Republicii Moldova, cu o pondere de circa 58 % , urmați de agenții economici din sud, cu o pondere de aproximativ 23,5% și cei din nord, cărora le revin circa 18,5%. Această tendință se menține practic pe parcursul întregii perioade de derulare a Programului, iar antreprenorilor din municipiul Chișinău și Bălți le revine o pondere de circa 15,5%, care practic nu se modifică de la an la an. Pe parcursul anului 2019, de asemenea se remarcă faptul că 57,6% își desfășoară activitatea în zona de centru a republicii, 20,5% în Nordul

Republicii Moldova, 18,6% Sud și 3,3% UTA Găgăuzia. În municipiul Chișinău activează 18,6% din totalul de întreprinderi. Cele mai multe întreprinderi, beneficiare de Programul "PARE 1+1" sunt localizate în municipiul Chișinău - 39 afaceri și în raioanele Hâncești și Ialoveni, respectiv câte 18 și 15 întreprinderi. În raionul r. Nisporeni, au fost inițiate și dezvoltate 10 afaceri, câte 9 în Sângerei, Telenești și Florești, 8 afaceri în Cahul, câte 7 întreprinderi în UTA Găgăuzia și Strășeni, câte 6 în Cimișlia, Călărași, Drochia, Soroca și Ștefan Vodă, urmate de câte 5 întreprinderi în Căușeni și Șoldănești și câte 4 întreprinderi în Anenii Noi, Basarabeasca, Cantemir, Ocnița și Ungheni. De asemenea, au fost localizate câte 3 afaceri în Leova și Criuleni, 2 afaceri în Briceni, Dondușeni, Bălți, Orhei și Rezina și câte o afacere în Dubăsari, Râșcani și Taraclia.

Monitorizare post-finanțare. Evaluarea Programului

Din discuțiile cu antreprenorii, beneficiari ai Programului de Atragere a Remitențelor în Economie “PARE 1+1”, au fost identificate următoarele probleme și obstacole cu care se confruntă:

1. circa 80% din cei intervievați consideră că insuficiența forței de muncă și calificarea scăzută a acestora prezintă obstacolul de bază cu care se confruntă în activitatea antreprenorială;
2. insuficiența culturii antreprenoriale;
3. pregătirea insuficientă a antreprenorilor în domeniul dezvoltării și gestionării eficiente a afacerii;
4. modificările frecvente ale cadrului legal;
5. lipsa cunoștințelor în domeniul legislației muncii;
6. unii antreprenori s-au ciocnit de probleme birocratice în teritoriu (acordarea autorizațiilor, licențelor etc.);
7. lipsa cunoștințelor cu referire la procedurile vamale la export și import;
8. nu sunt cunoscute pe deplin beneficiile asocierii antreprenorilor și care sunt posibilitățile de accesare a piețelor externe.

Antreprenorii sunt recunoscători pentru suportul primit prin intermediul Programului „PARE 1+1” și consideră că acesta contribuie esențial la lansarea afacerii și le permite să se dezvolte.

Impactul Programului „PARE 1+1”

În urma analizei indicatorilor înregistrați în cadrul Programului, precum și a impactului acestuia, menționăm următoarele:

2875 persoane și-au manifestat interesul de a participa la Programul “PARE 1+1” și a investi remitențele obținute de lucrătorii migranți în peste 30 state ale lumii.

2448 persoane au fost instruite în domeniul desfășurării unei afaceri, ceea ce a contribuit la sporirea abilităților de a gestiona o întreprindere, a sporit accesul la informații cu privire la diverse oportunități de dezvoltare a unei afaceri, la socializarea cu alți beneficiari de remitențe.

1792 antreprenori au elaborat un plan de afaceri, respectiv au prognozat activitatea întreprinderii pe un termen de cel puțin 3 ani de zile, beneficiind de consiliere referitor la rentabilitatea și oportunitatea implementării proiectului investițional.

au fost lansate **653 afaceri** noi, care reprezintă circa 41,6% din totalul beneficiarilor de Program;

31,7% din totalul beneficiarilor “PARE 1+1” sunt femei, respectiv 498 întreprinderi sunt create și/sau administrate de femei.

47,8% din antreprenori sunt tineri cu vârsta până la 35 ani.

Prin intermediul Programului, cu suportul Uniunii Europene, suma totală a granturilor acordate este de circa **322,26 mln. lei**, iar investițiile în economie sunt aproximativ de **964,65 mln. lei**. Prin urmare fiecare leu acordat sub formă de grant a generat circa 3 lei investiții în economie.

58,5% din beneficiari investesc în domeniul agriculturii, respectiv este îmbunătățită infrastructura agricolă, sunt create lanțuri valorice, se implementează inovații și

tehnologii moderne atât în zootehnie, cât și în cultura vegetală.

Din punct de vedere geografic, majoritatea întreprinderilor sunt create și activează în zona rurală a țării. Astfel, **1332 beneficiari** (81,4%) își desfășoară activitate în satele și orașelele din țară, iar în mun. Chișinău și Bălți fiind înregistrate **18,6 %** din întreprinderi.

Prin intermediul Programului au fost create și menținute circa 3800 locuri de muncă.

În anii 2017-2018, beneficiarii Programului "PARE 1+1" au prelevat în bugetul public național 96,19 mln. lei, inclusiv 26,43 mln. lei la bugetul de stat, 15,75 mln. lei în bugetele locale, 40,72 mln. lei sub formă de asigurări sociale de stat și 13,28 mln. lei în fondul asigurărilor obligatorii de asistență medicală.

7.3. Asigurarea accesului la finanțare în cadrul Programului „Femei în Afaceri”

Obiectivul Programului este promovare spiritului antreprenorial în rândul femeilor prin facilitarea accesului la instruire antreprenorială, servicii de consultanță și mentorat, precum și granturi pentru investiții și servicii de dezvoltare a afacerilor gestionate de femei.

Programul contribuie la susținerea inițierii și creșterii afacerilor gestionate de femei prin abilitarea acestora,

oferirea suportului pentru companii cu potențial de creștere, extinderea pieței de desfacere, export și inovare.

Scopul Programului este de a oferi suport financiar și non-financiar prin acordarea granturilor pentru investiții și servicii relevante pentru dezvoltarea afacerilor gestionate de către femei.

În anul 2019, ODIMM continuă implementarea Programului „Femei în afaceri”, în care au fost recepționate 369 de cereri de finanțare. În urma evaluării tehnice și economico-financiare, au fost aprobate spre finanțare **178 proiecte** investiționale.

Pe parcursul anului 2019 au fost aprobate spre finanțare **granturi în sumă de 23,37 mil. lei**, ceea ce va favoriza **investiții în economie în valoare de cca 33,04 mil. lei**. Potrivit estimărilor vor fi **create și menținute 650 locuri de muncă**.

Nr	Indicatorul / anul	2018	2019	Total
1	Numărul aplicațiilor	436	369	805
2	Numărul afacerilor aprobate spre finanțare	201	178	379 (47% din total aplicații)
3	Suma granturilor aprobate (mil. lei), inclusiv pentru:			
	Investiții în echipament	28,56	23,37	51,93
	Servicii	20,99	17,78	38,77
		7,51	5,42	12,93
4	Volumul investițiilor planificate atrase în economie (mil. lei)	56,74	33,04	89,78
5	Numărul locurilor de muncă, dintre care:			
	Menținute	980	590	1570
	Create	377	218	595
		603	372	975
6	Numărul (%) femeilor antreprenoare tinere (până la vârsta de 35 ani)	111 (55%)	105 (59%)	216 (27%)
7	Afaceri cu localizarea în RM cu excepția or. Chișinău (zonă rurală)	131 (65%)	153 (85%)	284 (75%)
8	Domeniu de activitate (nr., %):			
	Industria prelucrătoare	122 (61%)	89 (50%)	211 (56%)
	Prestare servicii	61 (30%)	72 (40%)	133 (35%)
	Agricultură	18 (9%)	18 (10%)	36 (9%)

Efectuarea unei analize în baza vizitelor de monitorizare post-finanțare ne arată că, 61% din afacerile create și gestionate de către femei care au beneficiat de suport în cadrul Programului înregistrează profit, iar întreprinderile în mediu au câte 2 angajați, majoritatea femei.

Totodată, cele mai stringente probleme declarate de beneficiare sunt:

1. lipsa cadrelor, îndeosebi calificate, fluctuația cadrelor;

2. insuficiența resurselor financiare pentru creșterea afacerilor;
3. piața de desfacere redusă;
4. politica de salarizare nefavorabilă.

Dar, au mai fost evidențiate probleme ale companiilor beneficiare PFA care sunt orientate spre export, precum:

1. Informația este dispersată și nu se găsesc experți în domeniu care să ofere suport consultativ corect,

- integrat și complex;
2. nu există cadrul normativ bine reglementat ce ține de vânzări online, precum și înregistrarea fiscală a încasărilor bănești;
3. sistemul bancar nu este flexibil necesităților micilor întreprinzători;
4. lipsa mecanismelor de livrare ieftină.

Prioritățile Programului pentru anul 2020

1. Abilitarea femeilor care planifică lansarea afacerii prin organizarea cursurilor de instruire și acordarea serviciilor de consultanță/mentorat individual;
2. Acordarea suportului financiar la scară mică pentru dezvoltarea afacerilor nou-create de către femei;
3. Finanțarea la scară largă a afacerilor în etapa de creștere, prin extinderea pieței de desfacere,
4. Dezvoltarea capacităților de administrare a unei afaceri în creștere și facilitarea stabilirii parteneriatelor între beneficiarele PFA;
5. Facilitarea preluării bunelor practici a beneficiarelor PFA și a femeilor antreprenoare din domenii similare din țări mai dezvoltate.

7.4. Subvenționarea agenților economici în cadrul Programului de promovare a participării la târguri și expoziții

Programul are ca scop impulsionearea agenților economici să participe la târguri și expoziții pentru a-și spori vizibilitatea întreprinderii pe piață. În cadrul expozițiilor agenții economici încheie noi contracte, găsesc noi clienți și stabilesc relații bilaterale de cooperare.

Dinamica indicatorilor privind implementarea Programului

Tabelul nr. 15

Nr	Indicatorii	2017	2018	2019
1	Agenți economici subvenționați	105	98	105
2	agricultură	3	7	4
3	Industrie	100	91	96
4	Servicii	2		5
5	Suma subvențiilor acordată	186315,99	171497,62	295653,45
6	Spațiu expozițional subvenționat	827 m.p	750 m.p	826 m.p
7	Femei antreprenoare subvenționate	39	47	47

Pentru a estima eficiența participării la expoziții a fost efectuat un sondaj pe un eșantion de 50 de agenți economici care participă anual la expozițiile subvenționate prin intermediul Programului inclusiv și în anul 2019. Astfel, în urma aplicării chestionarului au fost identificate următoarele rezultate:

97%

din respondenți au menționat că și-au promovat cu succes compania în cadrul expozițiilor.

45%

din respondenți au menționat că și-au adaptat și dezvoltat producția în urma participării la târguri și expoziții;

20%

și-au îmbunătățit tehnologiile de producție fapt care le permite livrarea în cantități mai mari de produse consumatorilor finali.

100%

din companiile respondente au menționat că, au participat având ca scop promovarea și identificarea nișelor noi atât la nivel național, cât și internațional.

30%

din companiile expozante au menționat că au încheiat contracte de colaborare pentru livrarea producției.

Concluzii:

1. În urma discuțiilor cu antreprenorii s-a constatat faptul că unele expoziții nu corespund așteptărilor participanților și anume: numărul de vizitatori este în scădere, costurile de participare sunt mari, condițiile de participare la expoziții nu corespund cu investițiile efectuate în construcția și amenajarea standului. Astfel prioritare rămân festivalurile tematice. Acestea sunt organizate în regiuni cu costuri mai mici dar impact mai mare (numărul de vizitatori și volumul de vânzări realizat). De asemenea, agenții economici au menționat ca punct nefavorabil faptul că vizitatorii sunt în scădere la expoziții, deoarece unii organizatori de expoziții (CIE Moldexpo) pun taxa de intrare în pavilioane exagerată.
2. Expoziția “Fabricat în Moldova” a fost menționată ca cea mai accesibilă expoziție atât pentru agenții economici cât și pentru vizitatori. Lista expozițiilor accesibile poate continua cu Farmer, Moldagrotech, Food & Drinks. Food Technology, Fashion Expo, Expo Mobila.
3. Este important să fie îmbunătățit formatul de organizare și desfășurare a expozițiilor. Iar pentru un impact economic mai mare este necesar să se lucreze în direcția transformării expozițiilor cu latura preponderent B2B.

8. FACILITAREA ACCESULUI ÎMM LA INFRASTRUCTURA DE SUPT ÎN AFACERI

8.1. Dezvoltarea Rețelei Incubatoarelor de Afaceri din Republica Moldova

Dezvoltarea Rețelei Incubatoarelor de Afaceri în raioanele republicii, este una din prioritățile Guvernului privind dezvoltarea infrastructurii de suport în afaceri adaptate necesităților mediului de afaceri în mediul rural.

Rețeaua Incubatoarelor de Afaceri din Moldova (RIAM), a fost creată cu suportul financiar și tehnic al Uniunii Europene. RIAM reprezintă o platformă de cooperare instituită printr-o înțelegere benevolă a membrilor săi pentru o bună dezvoltare economică a IA și recunoașterea la nivel național și internațional.

Membrii fondatori ai RIAM sunt IA din raioanele Soroca (IAS), Ștefan Vodă (IASV), Leova (IAL), Rezina (IAR), Sângerei (IASg), Dubăsari (IARD) și ODIMM.

Incubatorul de Afaceri este o organizație creată cu scopul de a sprijini înființarea întreprinderilor, cât și dezvoltarea acestora. De cele mai multe ori, incubatorul pune la dispoziție infrastructura fizică necesară derulării afacerilor, servicii de consultanță în afaceri adaptate la specificul fiecărei companii, oportunități pentru stabilirea de contacte (networking).

Misiunea Incubatorului de Afaceri este:

1. acordarea suportului în faza de inițiere a afacerii;
2. crearea locurilor noi de muncă și reducerea ratei șomajului;
3. dezvoltarea abilităților și culturii antreprenoriale a ÎMM-urilor;
4. facilitarea accesului la informații și consultanță ;
5. generarea noilor întreprinderi mici durabile și de succes.

RIAM este o rețea deschisă pentru toate IA din Moldova,

companiile de consultanță, donatori și instituții de finanțare, organizații de suport în afaceri naționale și internaționale, precum și pentru persoane fizice cu o experiență vastă în domeniul antreprenorial.

RIAM oferă membrilor săi:

1. posibilitatea de a implementa în comun și cu eficiență sporită proiecte și programe de dezvoltare;
2. facilitarea schimbului de experiență și bune practici;
3. putere reprezentativă în negocierile cu statul și alți actori de dezvoltare;
4. suport și consultanță privind soluționarea dificultăților cu care se confruntă.

RIAM contribuie la:

1. promovarea principiilor de incubare a afacerilor în rândul populației și, în special, a antreprenorilor începători;
2. extinderea capacităților de dezvoltare a IA și a rezidenților săi;
3. consolidarea capacității de absorbție și utilizare eficientă a fondurilor publice/donatori.

Pe parcursul anilor 2011-2017 Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii în parteneriat cu Ministerul Economiei, administrația publică locală, cu suportul financiar al Uniunii Europene, în baza Matricii de Politici stabilite prin Adendumul la Programul de Suport bugetar „Stimularea Economică în zonele Rurale”, a creat o rețea de Incubatoare de Afaceri în raioanele: Ștefan Vodă, Leova, Rezina, Sângerei, Dubăsari (s. Coșnița), Ceadir-Lunga, Nisporeni, Cimișlia, Călărași, Cahul.

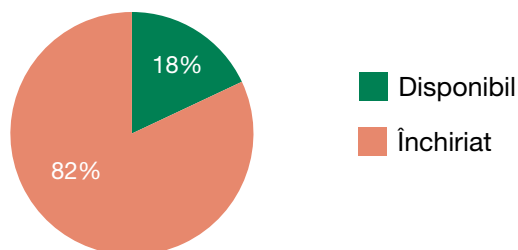
Capacitatea operațională a Incubatoarelor de Afaceri

Toate Incubatoarele de Afaceri sunt amplasate în clădiri cu 2-4 etaje și o suprafață ce variază între 1000 m² și 2100 m². Locațiile au fost oferite de către autoritățile publice locale și renovate cu suportul financiar al Uniunii Europene. De regulă, la parter sunt amplasate birourile administrative și spațiile destinate producerii, care dispun de intrări și contoare pentru energie electrică separate, iar spațiile pentru birouri, sălile de conferințe sunt amplasate la etajele superioare.

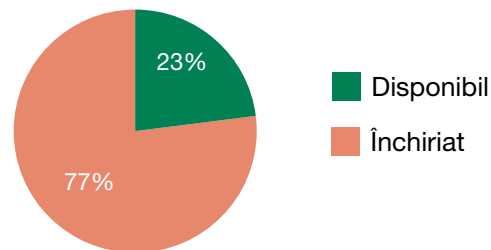
Gradul de utilizare a spațiului IA

Figura nr. 9

Spațiu prestări servicii

Spațiu producere

Gradul de utilizare a spațiului este satisfăcător, luând în considerație că unele companii au ajuns la etapa de absolvire al IA, fiind destul de dezvoltate pentru a ieși pe piață, gradul de ocupare fiind de **80%**.

Companiile incubate sunt găzduite în incubator pe o perioadă de 3 ani. În acest interval companiile beneficiază de servicii care pot fi grupate după cum urmează:

1. oferirea spațiului de închiriat pentru birouri și

producție, la preț mai mic decât cel comercial;

2. servicii administrative și tehnice;
3. consultanță și ghidare în afaceri;
4. acces la finanțe.

Toate aceste activități au rolul de a susține dezvoltarea întreprinderilor nou create, astfel încât acestea să poată ajunge la un nivel de stabilitate și autonomie, care să le permită părăsirea Incubatorului și funcționarea pe cont propriu, cu șanse crescute de a face față mediului concurențial.

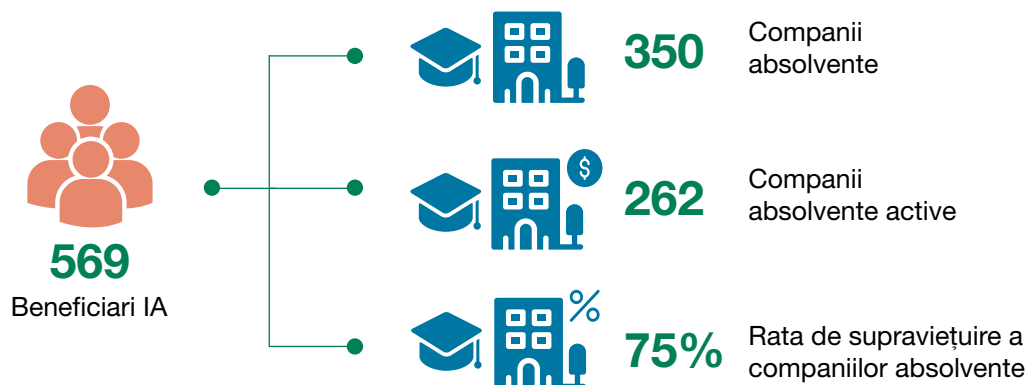
Rezidenții IA beneficiază de următoarele servicii logistice:

1. servicii de recepție - asigurate în general de un recepționist angajat de incubator.
2. servicii secretariale: presupune expedierea de faxuri, asigurarea corespondenței etc.
3. servicii de asigurare a securității: aceste servicii se referă la mentenanța echipamentelor firmelor incubate.
4. Servicii de comunicare: asigurarea infrastructurii necesare comunicației: Internet, telefonie, etc.

5. Servicii de curățenie: curățarea și întreținerea sediului folosit de firmele incubate.
6. Parcare.

Pe parcursul anilor 2009-2019, de serviciile Incubatoarelor de Afaceri au beneficiat 569 de companii rezidente, dintre care 219 sunt rezidenți actuali și 350 companii absolvente. Rata de supraviețuire a companiilor absolvente este de 75%.

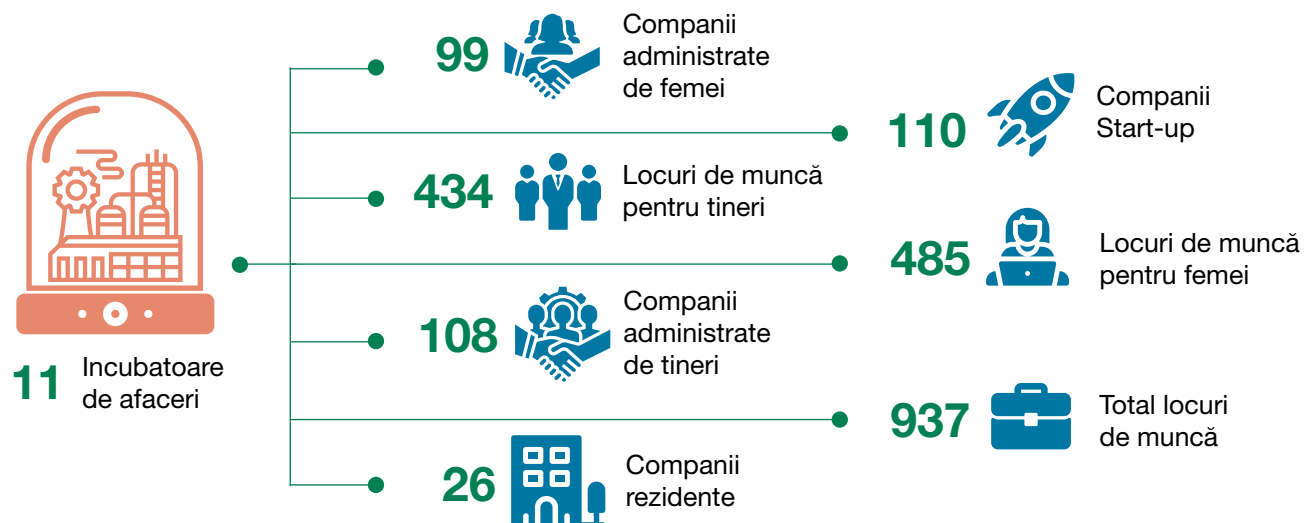
Figura nr. 10

În cadrul celor **11** Incubatoare de Afaceri își desfășoară activitatea **219** companii. Dintre acestea **110** sunt start-upuri, **108** sunt gestionate de tineri și **99** de companii administrate de femei. Per total au fost create **937** locuri de muncă dintre care **485** pentru femei și **434** sunt

destinate tinerilor. Pe parcursul anului 2019 rezidenți ai Incubatoarelor de Afaceri au devenit **66** companii, **47** din domeniul prestări servicii și **19** companii producătoare. Astfel au fost create **247** locuri de muncă pentru tineri și **270** pentru femei.

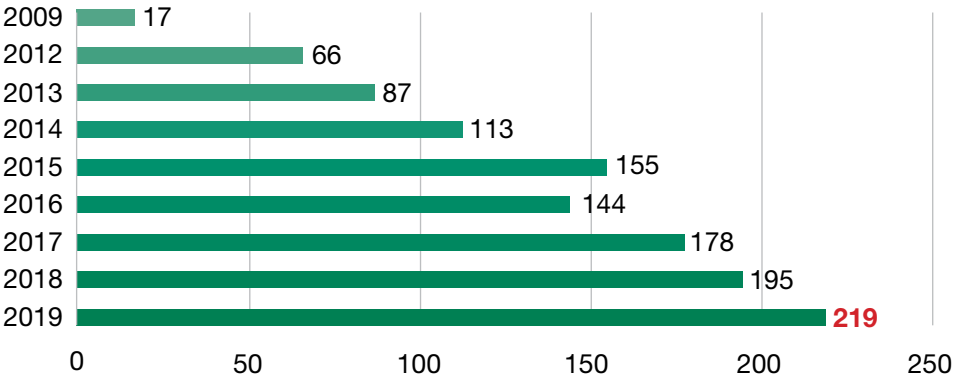
Figura nr. 11

Evoluția numărului companiilor rezidente

Pe parcursul anului 2019, în cadrul celor 11 IA au fost incubate **66** companii noi, dintre care **54** de companii sunt debutante, **47** din domeniul prestări servicii și **19** companii producătoare.

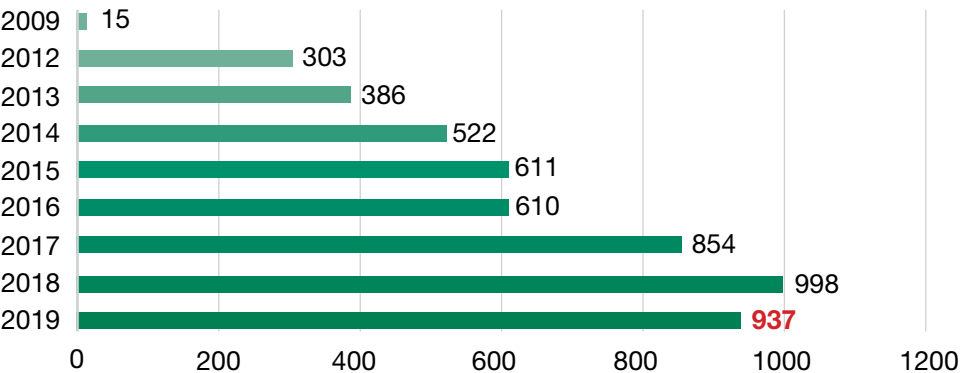
Figura nr. 12

Evoluția numărului locurilor de muncă

Odată cu dezvoltarea companiilor incubate crearea locurilor de muncă devine o prioritate pentru rezidenții Incubatoarelor de Afaceri. Astfel în anul 2019 au fost create **247** noi locuri de muncă pentru tineri și **270** locuri de muncă pentru femei.

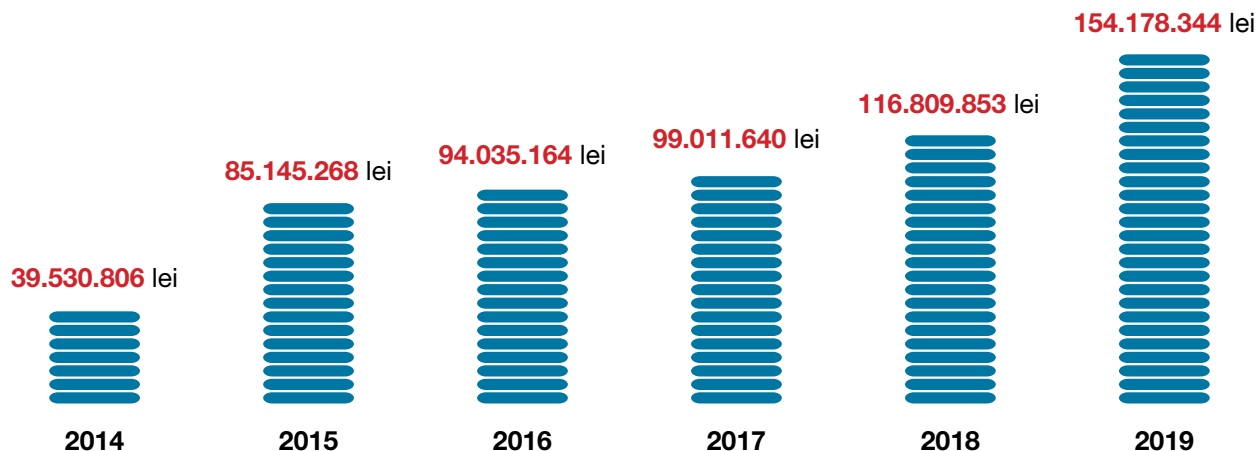
Figura nr. 13

Cifra de afaceri a rezidenților Incubatoarelor de Afaceri

Conform datelor prezentate la 31.12.2019, ținem să menționăm că odată cu creșterea numărului companiilor incubate a crescut și cifra de afaceri a rezidenților din cadrul Incubatoare de Afaceri, ajungând la **154.178.344 lei**.

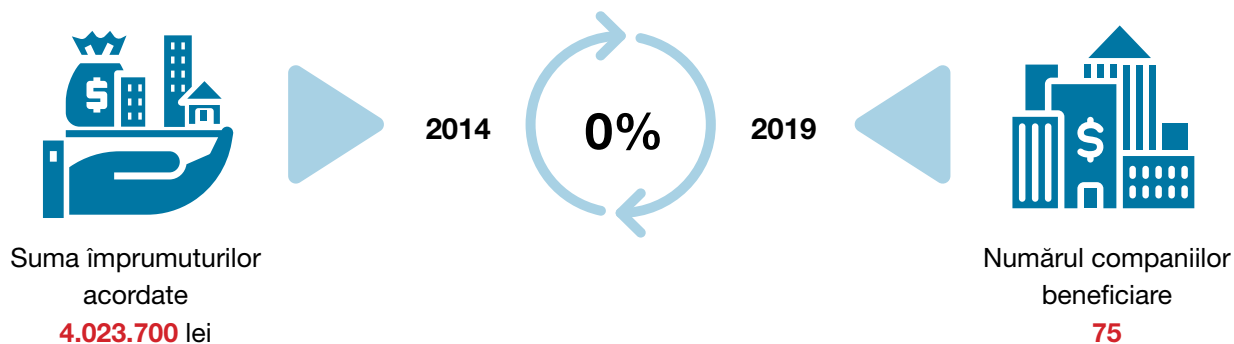
Figura nr. 14

Utilizarea Fondului Revolving

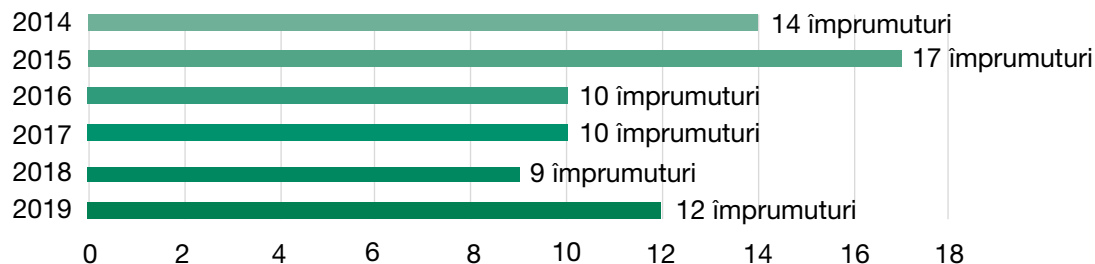
Fondul de susținere a rezidenților are drept scop sporirea capacităților de dezvoltare a antreprenorilor - rezidenți din cadrul IA prin facilitarea accesului la finanțare a acestora, ca umare a acordării resurselor financiare sub formă de împrumut preferențial.

Figura nr. 15

Pe parcursul anului 2019 au fost acordate **12 împrumuturi** în sumă totală de **707.000 lei**.

Figura nr. 16

Consolidarea capacităților rezidenților IA

Pe parcursul anului 2019, Incubatoarele de Afaceri au găzduit și au organizat **132** cursuri de instruire menite să contribuie la dezvoltarea abilităților antreprenoriale ale administratorilor companiilor incubate. Astfel, la sesiunile de instruire au participat circa **300** agenți economici.

Pentru a identifica necesitățile de instruire a companiilor incubate a fost efectuată chestionarea antreprenorilor și

ca urmare cele mai solicitate module au fost:

1. Planificarea afacerii;
2. Dezvoltarea brand-ului;
3. Evidența contabilă;
4. Marketing online;
5. Managementul timpului;
6. Strategii de negociere în business;

Promovarea Rețelei Incubatoarelor de Afaceri din Moldova

În anul 2019 au fost elaborate 4 buletine informative privind activitatea Incubatoarelor de Afaceri. În material sunt reflectați indicatorii de performanță atinși pentru perioada de raportare. Totodată sunt descrise activitățile care au avut loc în cadrul Rețelei Incubatoarelor de Afaceri. Buletinele informative sunt plasate pe pagina web www.riam.md și diseminate în cadrul diferitor evenimente conexe Incubatoarelor de Afaceri. Pe parcursul anului au fost editate 1000 de broșuri RIAM, care au fost diseminate în cadrul Conferinței Internaționale a IMM-

urilor cu genericul „Moldova Verde” și în cadrul RIAM.

Prin intermediul paginii web www.riam.md au fost mediatizate toate activitățile din cadrul Incubatoarelor de Afaceri. Totodată, a fost plasată toată informația relevantă pentru mediul de afaceri. Pagina web este în continuu modernizată și dezvoltată. Site-ul Rețelei Incubatoarelor de Afaceri a fost accesat de peste 2800 de vizitatori unici.

2800
vizitatori
www.riam.md

4
buletine informative
elaborate

1000
broșuri
deseminate

Dezvoltarea capacităților administratorilor Incubatoarelor de Afaceri în vederea atragerii de fonduri și investiții

Instruirea înseamnă dezvoltare. În perioada 23-25.09.2019 managerii Incubatoarelor de Afaceri din Republica Moldova împreună cu specialiști de la ODIMM au participat la un atelier de lucru pe tema: Ciclul de management al proiectelor și construirea capacităților

de scriere a acestora. Astfel, pe parcursul anului 2019 administratorii Incubatoarelor de Afaceri au depus 61 de aplicații la proiecte destinate dezvoltării mediului de afaceri în regiune.

8.2. Rețeaua Enterprise Europe Network

ODIMM, pe parcursul anului 2019 a implementat proiectul COS-EEN-SGA3-2018-2-01, finanțat de către Comisia Europeană prin programul COSME al Uniunii Europene, între semnatarii (Framework Partnership Agreement) – (denumit în continuare FPA) – 677106 – Enterprise Europe Network (EEN)/ partenerii consorțiului Business-INN-Moldova:

1. Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova CCI RM (CCI RM);
2. Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului întreprinderilor mici și mijlocii (ODIMM);

Rezultate atinse pe parcursul anului 2019:

Au fost acordate 40 consultații întreprinderilor cu potențial de export în domenii ce țin de stabilirea parteneriatelor, piețele străine, nivelul de pregătire pentru export, participare la evenimente tematice.

În scopul promovării aplicării de către instituțiile de suport și cercetare la apelurile COSME, pe parcursul anului au fost organizate 2 sesiuni de informare și promovate următoarele 5 apeluri:

1. COS-TOURCOOP-2019-3-01: Boosting sustainable tourism development and capacity of tourism SMEs through transnational cooperation and knowledge transfer;
2. COS-EYE-2019-4-01: Erasmus for Young Entrepreneurs;
3. COS-EEN-2014-2-04: Enterprise Europe Network (2nd Call) - 2015/2020;
4. COS-CIRCFASH-2019-3-02: Accelerate and scale up innovation applications for a sustainable and circular fashion industry;
5. COS-ENTRECOMP-2018-3-01: Support for implementation of Entrepreneurship competence framework.

3. Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare (ANCD);

4. Asociația obștească “Rețeaua de Transfer Tehnologic a Moldovei” (RTTM).

Durata acțiunii specifice COS-EEN-SGA3-2018-2-01:
1.01.2019 – 31.12.2019

Obiectivul proiectului este de a dezvolta în continuare serviciile de suport a IMM-urilor spre export, adoptând o abordare de tip ”hub and talk”, unde membrii personalului rețelei sunt văzuți de clienți drept consilieri de încredere.

Au fost organizate 3 evenimente, la care au participat 71 de persoane, cu scopul de promovare a serviciilor și oportunităților oferite de către programele de suport UE. Pentru IMM-uri au fost organizate. 1 ASO a fost înregistrat – cu suportul rețelei compania cu capital străin a reușit să se înregistreze în Republica Moldova.

Acorduri de parteneriat au fost încheiate cu suportul rețelei – 1) cooperarea dintre clusterul SORINTEX din Moldova și Asociația Clusterelor din România – CLUSTERRO; 2) Facilitarea cooperării dintre mai multe instituții în vederea aplicării la apelul internațional Danube Transnational Program; 3) Acord de parteneriat dintre Romanian Textile Concept și Sorintex (Moldova);

Prin intermediul intranetului au fost recepționate 2 expresii de interes și 13 mesaje de suport direct au fost recepționate prin mail, din partea partenerilor EEN din alte state. Pentru a facilita schimbul de cunoștințe și facilita cooperarea în perioada 29.01 – 1.02.2019 a fost organizată o misiune economică de către reprezentanții EEN România la Incubatoarele din Cahul, Nisporeni și Soroca. EEN a susținut organizarea a 2 evenimente de interes și cu potențial de cooperare dintre IMM-urilor naționale și internaționale:

1. La 15 mai 2019 în parteneriat cu GIZ, MEI și ODIMM a fost organizat Industrial Supplier Forum, la care au participat peste 170 de persoane și organizate mai mult de 50 de întâlniri B2B dintre IMM și companii străine;
 2. Pe 8 noiembrie 2019 EEN (ODIMM) a co-organizat Forul investițional din Găgăuzia, în special întâlnirile în format B2B, 48 la număr.
 3. În calitate de partener EEN, ODIMM a co-organizat următoarele evenimente internaționale:
 - a) International Specialised Exhibition - Infolnvent 2019 - brokerage event;
 - b) Brokerage Event during Artificial Intelligence & Blockchain Summit 2019 in Malta;
 - c) Medicine and Health Brokerage Event for Clusters in Iasi, Romania;
 - d) B2B at Forum of Young Entrepreneurs in Romania and Moldova;
 - e) Company mission of Romanian companies during the exhibition "Made in Moldova".
 4. Pentru a promova oportunitățile de cooperare internațională pe parcursul anului au fost organizate următoarele sesiuni de informare:
 - a) 17.05.2019 în cadrul ușilor deschise la ODIMM;
 - b) 18.06.2019 Sesiune de informare la Chișinău (16 participanți);
 - c) 03.08.2019 Sesiune de informare la Congaz, Ceadăr-Lunga, cu 43 participanți;
 - d) 24.08.2019 Sesiune de informare la Văleni, Cahul, cu 35 participanți;
 - e) 13.12.2019 Sesiune de informare la Nisporeni, cu 21 participanți;
- În scopul preluării bunelor practici în domeniul clusterizării și cooperării regionale și internaționale, în perioada 22-24 decembrie 2019 a fost organizată o misiune a expertului din România în Moldova;
- De asemenea, pentru a menține un dialog continuu cu potențialii beneficiari EEN, ODIMM a administrat pagina de socializare a rețelei din Moldova, care la finele anului număra 522 de urmăritori. Totodată ODIMM a menținut comunicarea prin mailul generic – een@odimm.md.

9. RELAȚII INTERNAȚIONALE ȘI ATRAGEREA DE FONDURI

9.1. Atragerea resurselor financiare

Cooperarea internațională este esențială pentru preluarea experiențelor, crearea conexiunilor dintre organizațiile de suport în afaceri și alinierea practicilor naționale la strategiile de succes din alte state. ODIMM se implică activ în identificarea și stabilirea parteneriatelor regionale și internaționale cu instituții cheie pentru creșterea competitivității sectorului IMM din Republica Moldova.

Departamentul Atragere de Fonduri și Relații Internaționale (DAFRI) are drept scop principal extinderea și consolidarea cooperării internaționale și creșterea vizibilității organizației pe plan regional și internațional. Departamentul DAFRI este divizat în domenii specifice de activitate, respectiv: Atragere de Fonduri și Relații Internaționale.

ODIMM participă activ în cadrul platformelor pentru întreprinderile mici și mijlocii la nivel european, regional, bilateral, în scopul prezentării experienței sale din gestionarea programelor destinate susținerii sectorului IMM și preluării de bune practici, pentru a facilita accesul la informații utile și a identifica potențiali parteneri. Cele mai importante platforme internaționale de profil sunt: Programul Transnațional Dunărea, PADOR – baza de date create de Uniunea Europeană a entităților juridice; Participant Portal – platforma pentru aplicare a proiectelor finanțate de UE; Cluster Collaboration Platform; Enterprise Europe Network, Women Entrepreneurship Platform, etc.

Atragerea de fonduri are ca obiective principale conceperea, elaborarea, aplicarea și monitorizarea proiectelor în cadrul apelurilor deschise de comunitatea de donatori. Activitatea de bază este reprezentată de conceperea ideilor de proiecte, elaborarea și redactarea conceptelor de proiecte, elaborarea proiectelor de finanțare, implementarea proiectelor, evaluarea rapoartelor finale ale proiectelor și evaluarea impactului acestora.

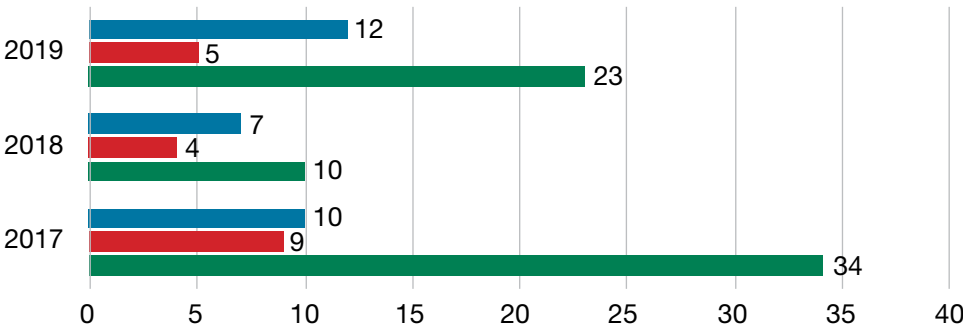
În prezent, ODIMM deține o vastă experiență în gestionarea proiectelor cu finanțare internațională, principalul donator fiind Uniunea Europeană prin: Directoratul General pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională al Comisiei Europene - Europe Aid, Programul Transnațional Bazinul Mării Negre 2014-2020, Programul Transnațional Dunărea, Instrumentul pentru Asistență Tehnică și Schimb de Informații TAIEX, Programul UE pentru Competitivitatea Întreprinderilor și a Întreprinderilor Mici și Mijlocii COSME, Orizont 2020, Erasmus+. De asemenea, ODIMM menține cooperarea activă cu Agenția Japoneză pentru Cooperare Internațională, Ambasada Republicii Cehe și Ambasada Republicii Slovace.

Pe parcursul anului 2019, ODIMM a monitorizat apelurile de proiecte publicate pe diverse platforme de finanțare și a aplicat 21 proiecte, dintre care 4 proiecte în calitate de Coordonator și 19 în calitate de Partener de Proiect. Ca rezultat, 5 proiecte au fost acceptate de către finanțator și se află la etapa de contractare/implementare, 4 proiecte au fost respinse, iar 12 se află la etapa de evaluare.

Proiectele aplicate presupun parteneriate cu organizații europene sau internaționale importante în domeniul dezvoltării economice, care au sporit vizibilitatea și implicarea ODIMM la nivel internațional pentru consolidarea sectorului IMM și a capacităților interne (Fig. 1 Fonduri Accesate). Proiectele aplicate se înscriu în prioritățile de dezvoltare a sectorului IMM: 1. Dezvoltarea inițiativelor de cluster la nivel regional și crearea unui program de suport pentru stimularea acestor inițiative; 2. Promovarea internaționalizării IMM-urilor și susținerea lor în etapa de pregătire pentru export; 3. Consolidarea colaborării dintre mediul de afaceri și instituțiile educaționale. Prioritățile pot fi adaptate constant la necesitățile IMM-urilor sau la cerințele donatorilor.

Fonduri accesate

Figura nr. 17

	2017	2018	2019
Proiecte în proces de implementare	10	7	12
Proiecte selectate	9	4	5
Proiecte aplicate	34	10	23

Proiectele au fost aplicate în cadrul apelurilor prin Programul Operațional Comun Bazinul Mării Negre 2014 -2020, EuropeAid, TAIEX, Programul Transnațional Dunărea 2014-2020, COSME – Erasmus pentru Tineri Antreprenori, Agenția Japoneză pentru Cooperare Internațională și presupun parteneriate cu organizații naționale sau internaționale importante în domeniul dezvoltării economice. Propunerile de proiecte vizează: dezvoltarea regională cu accent pe industriile cu potențial economic, susținerea antreprenoriatului feminin; dezvoltarea infrastructurii de afaceri în cadrul Incubatoarelor de Afaceri și promovarea startup-urilor inovative din regiuni; cooperarea dintre mediul academic și mediul de afaceri pentru a îmbunătăți competențele viitoarei generații de antreprenori; internaționalizarea IMM-urilor și dezvoltarea zonelor rurale prin investiții.

În ceea ce privește faza de implementare a proiectelor, în anul 2019, ODIMM a implementat 12 proiecte de asistență

tehnică și financiară care vizează: internaționalizarea IMM-urilor, dezvoltarea regională, dezvoltarea inițiativelor de cluster, promovarea antreprenoriatului feminin și consolidarea cooperării transnaționale în regiunea Dunării.

- 1. Business–INN-Moldova** - Îmbunătățirea serviciilor integrate de inovare și suport în afaceri în cadrul Enterprise Europe Network pentru creșterea competitivității întreprinderilor din Republica Moldova, finanțat prin Programul COSME al UE;
- 2. Oportunități comune în afaceri pentru tineri - JOB-uri pentru tineri** – finanțat de UE prin Programul Transnațional Moldova-Ucraina;
- 3. Poarta de Sud a Moldovei deschisă pentru investiții și afaceri** – finanțat de UE prin inițiativa Primari pentru creștere economică;
- 4. Suport pentru IMM-urile din zonele rurale** – asistență directă din partea UE;

5. **Danube Chance 2.0** - Acceptarea eșecului pentru a facilita accesul antreprenorilor la a doua șansă în regiunea Dunării, finanțat de UE în cadrul Programului Transnațional Dunărea;
6. **WomeninBusiness**-Promovarea antreprenoriatului în rândul tinerelor femei din regiunea Dunării, finanțat de UE în cadrul Programului Transnațional Dunărea;
7. **Finance4SocialChange** - Mobilizarea resurselor financiare pentru o schimbare socială pozitivă finanțat de UE în cadrul Programului Transnațional Dunărea;
8. **Made in Danube** - proiect finanțat de UE în cadrul Programului Transnațional Dunărea unde ODIMM este partener asociat (fără buget propriu);
9. **VIP4SME- Value Intellectual Property for SMEs** – finanțat de UE în cadrul Programului Orizont 2020 și implementat în cadrul unui consorțiu internațional de 15 parteneri, inclusiv ODIMM.
10. **Standarizarea Serviciilor de Consultanță în Afaceri** – proiect de asistență tehnică finanțat de

Agenția Japoneză de Cooperare Internațională.

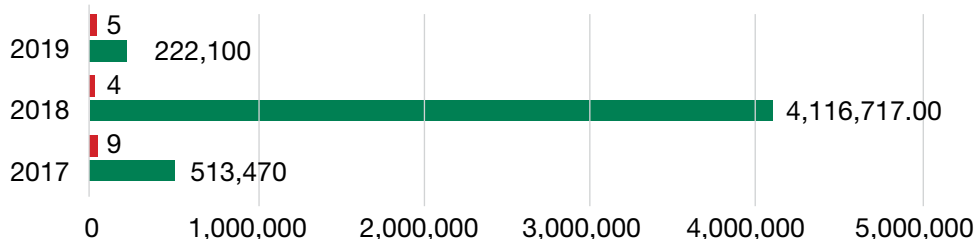
11. **Digitalizarea Sectorului IMM din Moldova** - proiect finanțat de Guvernul Republicii Cehe în cadrul apelului AID for TRADE.

12. **Schimb de experiență privind facilitarea conexiunilor în afaceri** – proiect finanțat de Guvernul Slovaciei în cadrul apelului SLOVAK AID.

Valoarea fondurilor accesate în 2019 este 222,100.00 EURO (Fig. 2 Valoarea fondurilor accesate). Sursa principală de finanțare a proiectelor este Uniunea Europeană prin intermediul instrumentelor de asistență tehnică și a Programelor Operaționale Comune. Proiectele selectate au scopul principal de a susține procesul de internaționalizare a IMM-lor prin facilitarea parteneriatelor în afaceri, stimularea inițiativelor de cluster la nivel regional, crearea oportunităților noi în industria creativă etc.

Valoarea fondurilor accesate

Figura nr. 18

	2017	2018	2019
Proiecte selectate	9	4	5
Valoarea fondurilor accesate	513,470	4,116,717	222,100

Accesarea programelor de asistență tehnică și financiară permite Republicii Moldova să alinieze politicile și instrumentele naționale dedicate sectorului IMM la

cadrul de politici europene pentru o creștere economică echitabilă, fără disparități la nivelul regiunilor.

9.2. Creșterea vizibilității Organizației pe plan internațional

Relațiile internaționale au misiunea de a promova, asigura, coordona și gestiona cooperarea Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului IMM cu instituțiile de suport în afaceri ale altor state regionale, europene, internaționale. Activitatea de bază este reprezentată de stabilirea obiectivelor strategice și direcțiilor prioritare de cooperare bilaterală/multilaterală în domeniul economic; planificarea, monitorizarea și evaluarea activităților de cooperare internațională în baza planurilor anuale bilaterale de cooperare și a tratatelor internaționale încheiate în domeniul sectorului IMM, la care Republica Moldova este parte; menținerea, dezvoltarea și stabilirea noilor relații de cooperare cu organizațiile de suport în afaceri ale altor state; planificarea, coordonarea și desfășurarea întreprinderilor oficiale între reprezentanții ODIMM, instituțiile omoloage și cu reprezentanții organizațiilor internaționale; integrarea ODIMM în cadrul platformelor europene cu profil de suport a IMM-urilor.

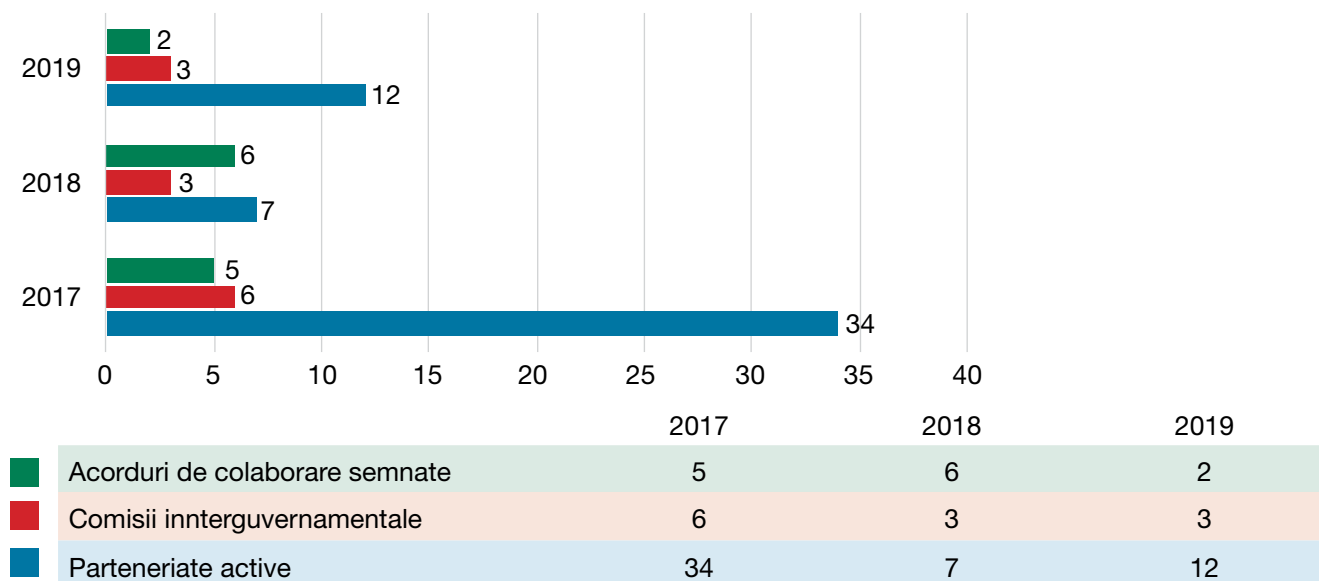
Cooperarea internațională are ca obiectiv principal

consolidarea cooperării internaționale și creșterea vizibilității organizației pe plan internațional prin: (i) inițierea și dezvoltarea parteneriatelor naționale și internaționale pentru dezvoltarea sectorului IMM; (ii) elaborarea propunerilor și reprezentarea sectorului IMM din RM în cadrul comisiilor interguvernamentale; (iii) participarea la evenimente naționale și internaționale privind oportunitățile de finanțare, schimbul de experiență și prezentarea rezultatelor ODIMM în dezvoltarea sectorului IMM; (iv) semnarea acordurilor de parteneriat cu organizații la nivel național și internațional.

Pe parcursul anului 2019, ODIMM a participat la diverse ședințe de lucru și evenimente de networking organizate de parteneri în cadrul cărora au fost promovate programele de suport și inițiativele noi pentru sectorul IMM. În anul 2019, ODIMM a dezvoltat parteneriate noi (Fig. 3 Parteneriate ODIMM), la nivel european și regional, cu instituții din sfera antreprenorială, educațională, autorități publice locale, rețele și platforme de suport în afaceri etc.

Parteneriate ODIMM

Figura nr. 19

Parteneriatele au fost dezvoltate în cadrul proiectelor din aria eligibilă a Programului Operațional Comun Bazinul Mării Negre 2014-2020, Instrumentul de Asistență Tehnică și Schimb de Experiență, Programul Transnațional Dunărea 2014-2020, Programul COSME etc. Proiectele, în cadrul cărora ODIMM participă în calitate de partener, vizează schimbarea modelului de producție și modernizarea companiilor asociate cu cultivarea și promovarea produselor din plante, stimularea și dezvoltarea platformelor de suport a industriei creative la nivel regional, crearea unui sistem colaborativ de dezvoltare a afacerilor în formă de clustere și facilitarea procesului de internaționalizare a IMM-lor prin identificarea noilor oportunități de extindere a afacerii.

De asemenea, ODIMM este membru în cadrul Comisiilor Interguvernamentale de colaborare economică pentru valorificarea oportunităților de colaborare în domeniul IMM-urilor, prin armonizarea legislației naționale a Republicii Moldova la aquis-ul comunitar și implementarea noilor concepte de politică industrială. La fel, reprezentanții organizației au participat la ședința de informare și discuții privind cooperarea cu organizațiile regionale, organizată de MAEIE. Principalul obiectiv a fost inițierea acțiunilor preparatorii de resetare a cooperării regionale în cadrul: Organizației Cooperării Economice la Marea Neagră (OCEMN), Consiliului Cooperării Regionale (RCC) și Inițiativei Central-Europene (ICE). Ca urmare, a fost analizată oportunitatea de atragere a finanțărilor din cadrul acestor fonduri și diseminată informația către autoritățile publice locale și alți parteneri ODIMM.

10. MEDIATIZAREA ȘI PROMOVAREA ACTIVITĂȚILOR ODIMM

În scopul promovării activității organizației și asigurării unei vizibilități sporite privind oportunitățile de dezvoltare pentru IMM, a fost creat în anul 2019 o nouă interfață a site-ului, un clip de prezentare a organizației. Sa pus accent pe promovarea istoriilor de succes ale beneficiarilor prin intermediul rețelelor de socializare. Lansările de noi programe sau noi etape ale programelor existente în portofoliul ODIMM sunt mediatizate prin intermediul site-ului Organizației și a campaniilor de mediatizare în mass-media autohtonă.

În anul 2019, ODIMM împreună cu prestatorul de servicii (firma de IT Trimaran) a lucrat la noua interfață a portalului www.odimm.md. A fost creat noul concept de design a site-ului, s-a făcut transferul de date și conținut de pe site-ul vechi pe cel nou. A fost actualizată toată informația

privind programele și proiectele ODIMM, rapoartele de activitate, indicatorii care au fost înregistrați pentru fiecare program în parte. Au fost publicate istorii de succes ale beneficiarilor noștri. Informațiile importante din site au fost traduse atât în limba rusă, cât și engleză. În luna mai a anului curent, în cadrul Zilelor deschise ODIMM la conferința de presă de totalizare a rezultatelor, a fost anunțată lansarea noului site www.odimm.md. Colaboratorii DCRP au fost instruiți de către firma de IT Trimaran pentru a gestiona mentenanța portalului.

Pentru familiarizarea potențialilor beneficiari și a partenerilor de dezvoltare ODIMM cu activitățile și programele Organizației în 12 luni ale anului 2019 au fost scrise și publicate pe site **173** de comunicate de presă, articole și campanii de promovare.

Informații noi pe site-uri și rețele de socializare

Tabelul nr. 16

	2017	2018	2019
www.odimm.md	150	105	173
www.businessportal.md	-	86	58
Rețele sociale	318	460	432

În perioada de referință au fost înregistrați circa 73 mii de utilizatori unici pe site-urile www.odimm.md (49 mii) și www.businessportal.md (24 mii). Vizitatorii site-ului www.odimm.md au parcurs 98 mii de sesiuni și au accesat 291 mii de pagini. Nivelul de realizare a obiectivului a fost atins, ca indicator am avut 65 mii utilizatori unici pe an.

Pentru sporirea gradului de informare a agenților economici în domeniul cunoștințelor antreprenoriale au fost publicate periodic pe www.businessportal.md informații actuale, sugestii de idei de afaceri, istorii de succes, modificări legislative și din domeniul impozitelor

și taxelor, programe noi de suport antreprenorial etc. În perioada de referință, portalul a fost alimentat cu 58 de informații de interes public, iar numărul de vizitatori unici este de circa 24 mii care au parcurs 28 mii de sesiuni și au accesat 45 mii de pagini. Statistica internă a portalului ne arată de numărul de vizitatori s-a triplat. Numărul de vizitatori unici la sfârșitul anului 2018 era de 7300.

Pe parcursul anului 2019 au fost publicate 432 informații noi pe rețelele de socializare ODIMM.

Pe platforma de socializare Facebook au fost publicitate 247, Twitter- **115** de postări, pe Odnoklasniki – **134**,

Linkedin - **125** și Instagram – **222**. Pe Pagină de FB a ODIMM s-au înscris **2272** persoane noi, numărul total fiind de **8202** de abonați, iar pe pagina de Instagram avem 800 noi urmăritori. Indicatorul de noi urmăritori a fost dublat. Ne-am propus 1500 și avem 3072. Totodată, dacă facem comparație cu anul 2017, pe FB aveam 4500 de urmăritori, iar pe Instagram nici nu eram prezenți.

Numărul de aprecieri ale paginii ODIMM de pe FB 2017-2019

Figura nr. 20

În anul 2019, ODIMM a susținut 5 campanii sponsorizate pe Facebook (Apelul 3 și 4 de proiecte investiționale "Femei în afaceri", campania de informare a programelor ODIMM în nordul Republicii Moldova, Atelier de lucru "Eșecul este temelia succesului" și Concursul "IMM – Model de Responsabilitate Socială Corporativă"). Impactul acestora este de circa 93 mii de vizualizări.

Pentru o vizibilitate sporită a ODIMM a fost realizat un spot video de promovare a activității, (cartea de vizită a organizației) care a fost susținut financiar de UE prin Proiectul „Vizibilitatea și comunicare pentru (AA/DCFTA)”. Acesta este promovat pe site-ul odimm.md și pe canalul Youtube.

Pentru a promova activitatea ODIMM și a programelor din gestiune, a fost organizată în perioada 17- 21 mai Ziua Ușilor deschise. În cadrul evenimentului, vizitatorii au avut posibilitatea să se informeze despre toate programele și proiectele gestionate și să beneficieze de consultații gratuite țarghetate din partea specialiștilor în domeniu. A fost organizată pe 21 mai o conferință de presă cu

participarea conducerii MEI, ODIMM și a managerilor de programe ODIMM.

În trimestrul 3 al anului 2019, ODIMM a demarat acțiuni pentru promovarea Concursul "IMM – Model de Responsabilitate Socială Corporativă". Au fost scrise și promovate pe rețele de socializare 5 istorii de succes ale câștigătorilor concursului RSC, ediția din 2018. Totodată, a fost organizată o campanie amplă de promovare a Conferinței Internaționale a IMM-urilor, ediția a XII-a, care s-a desfășurat pe 28 noiembrie. A fost proiectată pagina evenimentului, fotowall, design pentru toate materiale promoționale folosite la eveniment. Impactul în presă a fost destul de mare, fiind realizate 30 de știri și reportaje TV. A mai fost realizat post-eveniment un film video de 4 min, promovat pe Facebook.

Toate evenimentele publice organizate de ODIMM (seminare, conferințe, vizite de studiu în străinătate) au fost promovate în mass-media, pe site-ul www.odimm.md și pe rețelele de socializare.

Pentru a avea o evidență a vizibilității ODIMM în mass-media, echipa Departamentului Comunicare și RP realizează lunar un raport de monitorizare a activității ODIMM în mass media.

Astfel, în 12 luni ale anului **2019** au fost documentate **818** știri: **630** online, **150** TV și **38** radio.

Promovarea ODIMM în mass-media, anul 2019

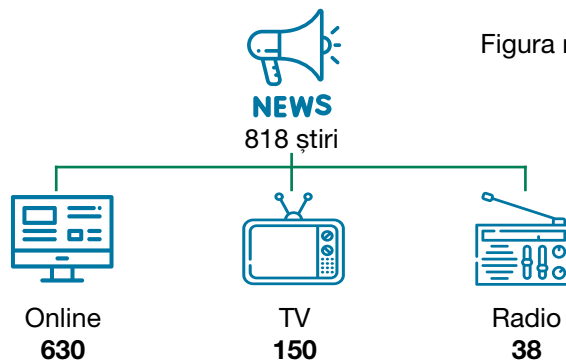

Figura nr. 21

Pentru a spori interesul jurnaliștilor din mass-media să reflecte cu regularitate activitățile ODIMM, a fost desfășurată ediția a III-a a Concursului pentru jurnaliști „Promovarea antreprenoriatului și a Programelor ODIMM”. Finalitatea concursului respectiv este premiarea celor mai buni jurnaliști care au realizat materiale privind activitatea IMM-urilor din Republica Moldova și programele ODIMM. În luna decembrie au fost recepționate 8 dosare ale jurnaliștilor. Au fost selectați 3 câștigători la categoriile: Cel mai bun jurnalist TV, Cel mai bun jurnalist radio și Cel mai bun jurnalist din mediul on-line. Rezultatele Concursului vor fi anunțate în luna ianuarie 2020.

În scopul promovării spiritului antreprenorial în rândul femeilor, pe parcursul perioadei de raportare, ODIMM a identificat 16 beneficiare din Apelul I și II a Programului-pilot „Femei în afaceri”, despre care au fost realizate istorii de succes. În perioada de referință, toate aceste istorii au fost realizate în formă scrisă și promovate pe rețelele de socializare. În luna septembrie a fost organizată o ampla

campanie de promovare a Programului Femei în Afaceri în mass-media. Directorul general ODIMM, Iulia Costin și managerul Programului, Eugenia Sili, au participat la 8 emisiuni radio și TV dedicate în exclusivitate acestui Program.

În același timp, au fost scrise 12 istorii de succes ale beneficiarilor programului PARE 1+1 care au fost promovate pe site-ul www.odimm.md și pe rețelele de socializare. Toate aceste istorioare vor fi editate în anul 2020 într-o broșură.

Pe parcursul anului 2019 au fost elaborate roll-up-uri pentru: Centrul de Consultanță, Gestiunea Eficientă a Afacerii, Subvenționare Expoziții, Fondul de Garantare a Creditelor și Start pentru Tineri.

La sfârșitul anului 2019 a fost modificat conținutul și designul pliantelor programelor ODIMM, care vor fi editate în anul 2020.

11. PROMOVAREA DIALOGULUI PUBLIC – PRIVAT

11.1. Organizarea Conferinței Internaționale a IMM-urilor "Moldova Verde", Ediția a VII-a

Guvernul RM a inițiat implementarea conceptului de economie verde, acțiune ce va impulsiona creșterea bunăstării sociale și a capitalului uman, reducând în mod semnificativ riscurile de mediu și problemele ecologice. În acest context, circa 500 de antreprenori, reprezentanți ai autorităților publice centrale și locale, precum și ai instituțiilor de suport în afaceri au participat la Conferința Internațională a IMM-urilor, cu genericul "MOLDOVA VERDE", organizată de către Ministerul Economiei și Infrastructurii al Republicii Moldova în

parteneriat cu Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii. Conferință este cel mai important eveniment dedicat antreprenorilor și reprezintă o platformă unică, deschisă pentru a facilita dialogul dintre reprezentanții Guvernului și mediul de afaceri privind practicile noi și acțiunile cheie care trebuie întreprinse pentru a implementa ideile de înverzire a Moldovei, care va promova economia verde, va încuraja inovațiile, va crea noi oportunități pentru sectorul IMM.

11.2. Forumul Național al Femeilor din Moldova "Femei pentru Femei" Ediția a V-a

În conformitate cu Prioritatea 7-a. „Dezvoltarea Antreprenoriatului Feminin în Republica Moldova”, la data de 14.12.2019, ODIMM în parteneriat cu PNFM a organizat cea de-a V-a ediție a Forumului Anual al Femeilor din Moldova, cu genericul „FEMEI pentru FEMEI”. Scopul evenimentului fiind conturarea rolului asocierii femeilor, precum și identificarea soluțiilor pentru provocările cu care se confruntă femeile în activitatea antreprenorială și din viața cotidiană. Forumul constituie una dintre cele mai importante platforme de schimb a

bunelor practici în domeniul antreprenoriatului feminin, care a reunit peste 350 de femei din toate regiunile țării, inclusiv UTA Găgăuzia și Transnistria. Evenimentul a facilitat schimbul de experiență între femei antreprenoare și femei care perseverează în lansarea afacerii proprii. Totodată evenimentul a contribuit la formarea de noi parteneriate și a inspirat participantele să își asume un rol activ în schimbarea și dezvoltarea comunității din care fac parte.

11.3. Concursul Național IMM – Model Sustenabil de Responsabilitate Socială Corporativă, Ediția a V-a

Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii organizează anual Concursul Național: “IMM – Model Sustenabil de Responsabilitate Socială Corporativă” care premiază antreprenorii ce devin agenți ai schimbărilor pozitive în societate. În premieră ODIMM a creat și decernat premiu special pentru adoptarea unui model de afacere verde, care încurajează introducerea principiilor economiei circulare și dezvoltarea responsabilă a afacerii. Ceremonia de decernare a premiilor a fost organizată la data de 28 noiembrie, 2020 și are drept

scop dezvoltarea unui mediu antreprenorial sustenabil, respectând principiile responsabilității social corporative, precum și stimularea implicării companiilor mici și mijlocii în activități de îmbunătățire a comunității în care activează. În cadrul concursului au fost premiate 6 companii care au contribuit la dezvoltarea unui mediu antreprenorial sustenabil, respectând principiile responsabilității social corporative, precum și stimularea implicării în activități de îmbunătățire a comunității în care activează.

11.4. Atelierul de lucru ”Avantajele Asocierii Femeilor în Afaceri”

Conform Strategiei de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020, prioritatea 4.2 Facilitarea dezvoltării grupării IMM în clustere și stimularea asocierii în afaceri, Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii, în parteneriat cu Platforma Națională a Femeilor din Moldova, cu suportul Uniunii Europene, a organizat Atelierul de Lucru privind „Avantajele Asocierii Femeilor în Afaceri” la data de 7 Decembrie, 2019. Atelierul de lucru a reunit 100 de femei antreprenoare pentru un

exercițiu practic, care vizează metodele și avantajele asocierii în afaceri. Evenimentul a constituit o platformă importantă de dialog între femei care conduc o afacere și planifică să se extindă sau să se orienteze în viitorul apropiat către export. Scopul evenimentului a fost identificarea beneficiilor asocierii în afaceri și viața socială, cunoașterea modalităților de eficientizare a resurselor, asigurarea competitivității, tehnici, instrumente de încurajare a concurenței și atragerea clienților.

11.5. Concursul "Incubatorul de Afaceri al Anului", Ediția a V-a

În baza Strategiei de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020, prioritatea 4.2 Facilitarea dezvoltării grupării IMM în clustere, incubatoare de afaceri etc., ODIMM și Rețeaua Incubatoarelor de Afaceri din Republica Moldova a organizat la data de 19 decembrie, 2020 Concursul "Incubatorul de Afaceri al Anului", Ediția a V-a în cadrul căruia a fost premiat Incubatorul de Afaceri Singerei pentru activitatea remarcabilă pe parcursul anului 2019.

Concursul are drept scop promovarea reușitelor și bunelor practici înregistrate de Incubatoarele de afaceri, stimularea activității acestora și, nemijlocit, crearea de noi oportunități de dezvoltare a întreprinderilor Mici și Mijlocii în regiuni. La ora actuală, în cele unsprezece Incubatoare de Afaceri, membre ale RIAM, își desfășoară activitatea circa 211 de companii rezidente, dintre care 105 sunt start-up-uri, 106 sunt gestionate de tineri și 97 de companii sunt administrate de femei. Per total au fost create 950 locuri de muncă, dintre care 475 pentru femei și 421 pentru tineri.

12. DEZVOLTAREA ȘI PROMOVAREA POLITICILOR PENTRU IMM

Programul "Femei în afaceri" a fost extins pînă în anul 2022 prin Hotărîrii Guvernului nr. 478 din 18.10.19. Este de menționat că, datorită suportului oferit femeilor antreprenoare în cadrul Programului, acesta se bucură de un interes sporit care duce la creșterea și dezvoltarea unei noi generații de IMM.

Aprobarea Hotărîrii Guvernului nr. 592/2019 cu privire la Programul de ecologizare a întreprinderilor mici și mijlocii, a pus în funcțiune un nou instrument pentru susținerea IMM. Scopul Programului este promovarea, susținerea și dezvoltarea capacităților IMM-urilor pentru adoptarea bunelor practici de ecologizare a proceselor de producere și prestării serviciilor, astfel încît să fie minimizat impactul negativ asupra mediului activității economice. Acest program a fost lansat oficial în cadrul Conferinței Internaționale a Întreprinderilor Mici și Mijlocii din Moldova cu genericul „Moldova verde”, care s-a desfășurat la 27 noiembrie 2019.

Programele care urmează să fie lansate în anul 2020 privind susținerea IMM la un alt nivel de prestare a serviciilor sunt:

Programul de susținere a afacerilor cu potențial înalt de creștere și internaționalizare a acestora.

Programul - pilot de suport a inițiativelor de cluster

13. CONCLUZII

Obiectivele ODIMM pentru anul 2019, au fost stabilite conform cerințelor și necesităților sectorului IMM și corespund așteptărilor antreprenorilor, privind crearea și dezvoltarea afacerilor autohtone. În Planul de activitate au fost stabilite 62 acțiuni, dintre care 57 acțiuni au fost realizate integral, ceea ce constituie 92 % din total, 5 acțiuni (8 %) nu au fost realizate.

Principalii indicatori de rezultat atinși în anul 2019, privind dezvoltarea sectorului IMM de către ODIMM sunt:

1. Acordarea a **peste 20 000 de consultații** la nivel național prin intermediul programelor de suport în afaceri, dintre care:

20.000
consultații acordate
la nivel național

4250 Centrul de Consultanță și instruire în Afaceri.
2900 Programul „ PARE 1+1 ”
1500 Programul „ Femei în afaceri ”
1291 Programul „ Start pentru Tineri ”
385 Fondul de Garantare a Creditelor
560 Programul Gestiunea Eficientă a Afacerii
3200 la cele 11 Incubatoare de Afaceri
6000 Programul „ Prima Casă ”

2. Asigurarea accesului la instruire și consolidarea cunoștințelor pentru **3144 de antreprenori și potențiali antreprenori**, în cadrul programelor de suport în afaceri, dintre care:

3144
antreprenori instruiți

1263 Programului ”Gestiunea Eficientă a Afacerii”
204 Programul „ PARE 1+1 ”
364 Programul „ Femei în afaceri ”
988 Programul „ Start pentru Tineri ”
25 șomeri - parteneriatul ODIMM - LEP Cahul
300 la cele 11 Incubatoare de Afaceri

3. Susținerea financiară a **493 companii**, care au beneficiat de suport financiar nerambursabil în valoare totală de **75,24 mln. lei**, care au contribuit la crearea și menținerea a 2157 locuri de muncă. Investițiile în economia națională generate de companiile finanțate ating valoarea de **160 mln. lei**, dintre care:

1. **210 proiecte investiționale** aprobate spre finanțare nerambursabilă în cadrul Programului ”PARE 1+1”. Valoare totală a granturilor este de 51,87 mln. lei, care au contribuit la crearea și menținerea a 570 locuri de muncă și atragerea în economie a investițiilor de circa 127,83 mln. lei;
2. **178 proiecte investiționale** aprobate spre finanțare nerambursabilă în cadrul Programului ”Femei în Afaceri”. Valoarea totală a granturilor este de 23,37 mln. lei, care au contribuit la crearea și menținerea a 650 locuri de muncă și favorizarea investițiilor în economie în valoare de cca 33,04 mil. lei.

3. **105 agenți economici** au beneficiat de subvenții în cadrul Programului de promovare a participării la târguri și expoziții.

493
companii susținute
financiar

210 Programul „ PARE 1+1 ”
178 Programul „ Femei în afaceri ”
105 Programul de participare la târguri și expoziții.
164 garanții financiare
12 împrumuturi - Fondul Revolving al RIAM

4. Sprijinirea IMM care nu dispun de suficient gaj, iar produsele de garantare cuprind practic toate sectoarele economiei, astfel contribuind direct la creditarea și dezvoltare. Astfel în anul 2019, în gestiunea ODIMM au fost active **164** garanții financiare în valoare de **76,87 mln. lei**, care au garantat credite în **sumă de 240,56 mln. lei**. Datorită acestui suport, în economia națională au fost **stimulate investiții de 350,42 mln. lei**.

5. Găzduirea a **219** companii în cadrul Rețelei Incubatoarelor de Afaceri, care au contribuit la crearea **937** locuri de muncă și creșterea cifrei de afaceri a rezidenților, ajungând la **154.178.344 lei**. În cadrul Fondului Revolving gestionat de cele 11 Incubatoare de Afaceri, au fost **acordate 12** împrumuturi în sumă totală de **707.000 lei**. Fondul de susținere avînd drept scop sporirea capacităților de dezvoltare a antreprenorilor rezidenți din cadrul IA prin facilitarea accesului la finanțare a acestora, prin acordarea resurselor financiare sub formă de împrumut preferențial.

6. Elaborarea și aplicarea a **21** proiecte în cadrul apelurilor deschise de comunitatea de donatori. Astfel, 4 proiecte în calitate de coordonator și 19 în calitate de partener de proiect. Ca rezultat, **5** proiecte au fost acceptate de către finanțator și se află în etapa de contractare/implementare, **4** proiecte a fost respinse, iar **12** se află în etapa de evaluare. Proiectele aplicate presupun parteneriate cu organizații europene sau internaționale importante în domeniul dezvoltării economice, care sporesc vizibilitatea și implicarea ODIMM la nivel internațional pentru consolidarea sectorului IMM și a capacităților interne.

14. PRIORITĂȚILE ODIMM PENTRU ANUL 2020

1

Consolidarea instituțională a ODIMM

4

Aprobarea și implementarea „Programului - pilot de suport a inițiativelor de cluster”

2

Implementarea Programelor de suport în afaceri pentru IMM, după cum urmează:

- Programul de atragere a remitențelor în economie „PARE 1+1”;
- Programul „Femei în afaceri”;
- Garantarea creditelor pentru întreprinderile mici și mijlocii;
- Programul „START pentru TINERI: o afacere durabilă la tine acasă”;
- Programul de stimulare a agenților economici la târguri și expoziții;
- Programul „Gestiunea Eficientă a Afacerii”;
- Dezvoltarea în continuare a Rețelei Incubatoarelor de Afaceri.

5

Elaborarea și aprobarea Documentului strategic de dezvoltare a sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii pentru anii 2021-2025

6

Elaborarea, aprobarea și implementarea „Programului de sprijin și încurajarea antreprenoriatului social” și a Planului național de acțiuni pentru dezvoltarea antreprenoriatului social pentru anii 2020-2025

7

Elaborarea cadrului normativ privind finanțările participative „crowdfunding”

3

Aprobarea și implementarea „Programului de susținere a afacerilor cu potențial înalt de creștere și internaționalizarea acestora”

8

Dezvoltarea măsurilor de stat privind susținerea micului business la nivel local.